Hiç ummadığı bir sonuçla karşılaşan Firavun ne yapacağını şaşırdı. Yenik düşen sihirbazlarının Hz. Musa'ya iman etmesi ise onu çileden çıkardı. Avaz avaz bağırmaya başladı:

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ اَنْ آذَنَ لَكُمْ اِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلاَقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلاَفٍ وَلاَصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى (71)

"-Ben size izin vermeden ona inandınız hâ? Demek ki o size sihri öğreten büyüğünüzdür. Ben de sizin ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama kestireceğim ve sizi hurma dalına asacağım! O zaman göreceksiniz hangimizin azabı daha şiddetli ve kalıcı imiş!" (ayet: 71)

Zorba ve zalimliğin bütün özelliklerini yansıtan bu tehditle Firavun Allah'a meydan okuyordu: “Hangimizin azabının daha şiddetli ve kalıcı" olduğunu göreceksiniz diyerek. Yaptığı anlaşmaya ihanet eden, halkın gözü önünde düştüğü rezilliği içine sindiremeyen bu zorba, çareyi baskı ve terörde bulmuştu. Üstün gelseler ödüllendireceği ve en seçkin adamları arasına katacağı sihirbazları, yenildikleri ve üstelik dürüstlük örneği gösterip hakkı kabul ettikleri için en acımasız cezalarla tehdit ediyordu. Ama sihirbazlar bir kez gerçeği görmüşler, iman alevi kalplerini aydınlatmıştı. Bu yolun dönüşü yoktu. Firavun'a meydan okudular:

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا اَنْتَ قَاضٍ اِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا (72) اِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى (73)

"-Seni, bize gelen apaçık mucizelere ve bizi yaratana üstün tutmayacağız. Ne hüküm verirsen ver, sen ancak bu dünya hayatında hüküm verebilirsin, dediler. Biz, Rabbimize iman ettik ki günahlarımızı ve senin bize zorla yaptırdığın sihri bağışlasın. Allah, en hayırlı ve en bâkidir." (ayet: 72-73)

"Ey Firavun sen bizim fani bedenlerimize hükmedebilirsin, bizi asabilirsin, kesebilirsin, ama imanımızdan döndüremezsin. Buna gücün yetmez. Nasıl olsa bir gün ölümü tadacağız. Fakat, Rabbimizin huzuruna bağışlanmış olarak çıkmak isteriz. Onun bize ahirette vereceği nimetleri ve ebedi cennetler bizim için daha iyidir.” diyorlardı sihirbazlar.

Bütün azametine rağmen Firavun küçülmüştü ve bu sihirbazlara bile emrini geçiremiyordu.

Aslında Firavunları firavun yapan tahakkümü altındaki halkın korkusudur. Halk, uyandığı ve gerçekleri gördüğü zaman, Firavunlar bir avuç azınlık haline gelir. Bu sebeple tüm zorbalar, halkı yıldırma ve korkutma yöntemi ile iktidarlarını sürdürürler. Korkmayan ve yılmayan halklar, organize bir şekilde bu zorbaların karşısına dikildikleri zaman o zorbaların yıldızları kararır.

Onların asıl yıldızı günahkar olarak Rabbin huzuruna çıkarıldıkları zaman kararacaktır.

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لاَ يَمُوتُ فِيهَا وَلاَ يَحْيَا **(74)**

"Kim Rabbine suçlu olarak gelirse, onun için cehennem vardır, orada ne ölür ne de yaşar." (ayet: 74)

Firavun, iman eden insanların ellerini ve ayaklarını bir kere kesebilir ve onları bir kere asabilir. Ama kendileri öyle bir azaba çarptırılır ki bin kere ölüp ölüp dirilirler de yine onları binler takip eder. Ne ölüm vardır orada ne de hayat. Sadece azap var kat kat.

Fakat Allah için yaşayan ve ölen, Allah'ın gösterdiği yolda yürüyen müminler için de cennet ve bol nimetler vardır.

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلاَ **(75)** جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى **(76)**

"Kim de mümin ve doğruları yapmış olarak gelirse, işte onlar için de en yüksek dereceler vardır. İçinde temelli kalacakları, alt kısmından ırmakların aktığı Adn cennetleri vardır. İşte bu arınanların mükafatıdır." (ayet: 75-76)

77-87: İSRAİLOĞULLARININ FİRAVUNDAN KURTULUŞU

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لاَ تَخَافُ دَرَكًا وَلاَ تَخْشَى **(77)**

Allahu Teâlâ, Firavunun zulmünden İsrâil oğullarını kurtarmayı takdir eder. Musa Aleyhisselama inanan ve onun etrafında toplanan

İsrailoğullarının Mısır'dan ve Firavun hanedanlığının egemenliğinden kurtuluşu için Allah emrini verir.

"Musa'ya: "Kullarımı geceleyin yola çıkar, onlara denizde kuru bir yol aç, batmaktan ve düşmanların yetişmesinden korkma, endişen olmasın!" diye vahyetmiştik." (ayet: 77)

Allah, Hz. Musa'ya Kızıldeniz yönünde yola çıkmalarını ve mucize olarak denizden kendilerine kupkuru bir yol açılacağını bildiriyordu. Böylece, gemiye ihtiyaçları olmadan bütün İsrailoğulları karşı tarafa geçebilecekti. Boğulma ve Firavun askerlerinin kendilerine yetişmesinden korkma gereği olmadığı, Allah'ın onları koruyacağı vahiy ile bildiriliyordu.

فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ **(78)**
وَاَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَى **(79)**

"Firavun askerleriyle onları takip etti. Denizden onları kaplayacak olan su kaplayıverdi. Firavun, kavmini saptırmış (halkına) doğru yolu göstermemişti." (ayet: 78-79)

Firavunun askerleri İsrailoğullarının arkasından denize dalınca, İsrailoğularının geçmesi için yarılan deniz birden eski haline dönmüş ve Firavun'la birlikte askerleri sular altında can vermişlerdi. Bu onların sonu oldu. Firavun da, onun peşinde olanlar da böylece helak edildiler.

Allahu Teâlâ, İsrailoğullarına şöyle vahyetti:

يَابَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ اَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَوَاعَدْنَاكُمْ جَانِبَ
الطُّورِ الْاَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى **(80)**

"-Ey İsrailoğulları! Sizi düşmanlarınızdan kurtardık. Tur'un sağ tarafını size vaadettik. Size kudret helvası ve bıldırcın indirdik." (ayet: 80)

Allah, İsrailoğullarına Tur dağının sağ tarafına düşen bölgelere egemen olacaklarını vaat ediyordu. Onları Mısır'dan ayrılıp, kendilerine vaat edilen yere gidinceye kadar mucizevi bir şekilde rızıklandırmıştı. "Onlara gökten kudret helvası ve bıldırcın indirmiştir." şeklinde anlam verilen "**el-Menne-ves-selva**" ibaresi "Allah'ın onlara verdiği nimetlere işaret eden ve eş anlamlı iki kelimedir." şeklinde açıklanmıştır.

Bu anlamda sadece kudret helvası ve bıldırcın eti değil, Allah'ın ihsan ettiği bütün nimetleri işaret eder. Allahu Teâlâ'nın İsrailoğulla-

rına yaptığı hitaba, verdiği öğütlere aşağıdaki ayetlerde devam ediliyor:

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلاَ تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَى (81) وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى (82)

"Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiyin, bu hususta azgınlık etmeyin. Yoksa gazabıma uğrarsınız. Gazabıma uğrayan yok olur gider.

Ben, elbette, tevbe edeni ve iman edip, doğruları yapanı sonra da doğru yolda yürüyeni bağışlarım." (ayet: 81-82)

İsrailoğullarına verilen öğütlerde;

-Temiz rızıklardan yemek,

-Haram yememek, azgınlık etmemek,

-Tevbe etmek, Allah'a yönelmek,

-İman etmek, yanlış inançlardan arınmak,

-Doğruları yapmak, Allah'ın istediği güzel ve makbul işler yapmak.

Doğru yolda yürümek, rehbere tabi olmak, gereği vurgulanmış, aksi halde Allah'ın gazabına uğrayacakları ve helak olacakları hatırlatılmıştır.

Hz. Musa, Rabbi ile konuşma ve ondan İsrailoğullarına nasıl hareket edeceklerini gösteren buyrukları öğrenmek için Tur dağına koştu. Hz. Musa, daha önce Rabbiyle sözleştiği gibi kırk gün sonra orada olması gerekiyordu. Hz. Musa, sevincinden bu süreyi oruç tutarak geçirmiş, fakat, kırk günün sonunu beklemeye sabredemeden daha önce oraya koşmuştu. Allahu Teâlâ sordu:

وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَامُوسَى (83) قَالَ هُمْ أُولاَءِ عَلَى أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى (84) قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمْ السَّامِرِيُّ (85)

"-Ey Musa seni kavminden daha önce gelmeye sevkeden nedir?

-Onlar benim izimden geliyorlar dedi. Rabbim, hoşnut olman için acele ettim. Allah:

-Biz, senden sonra kavmini imtihan ettik. Samiri onları saptırdı, dedi." (ayet: 83-85)

Hz. Musa bu duruma çok üzülmüş, Rabbinden utanmış ve kavminin bu sapıklığına çok kızmıştı. Rabbinden alacağı emirleri ve ayetleri aldıktan sonra:

فَرَجَعَ مُوسَى اِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ اَسِفًا قَالَ يَاقَوْمِ اَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا اَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ اَمْ اَرَدْتُمْ اَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَاَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي **(86)**

"-Musa kavmine kızgın ve üzgün olarak döndü.

-Ey Kavmim, dedi, Rabbiniz size güzel bir vaadde bulunmadı mı? Aradan çok uzun bir zaman mı geçti yoksa; Rabbinizin gazabına uğramayı istediniz de bana verdiğiniz sözden döndünüz?" (ayet: 86) diye sitem etti.

قَالُوا مَا اَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلَكِنَّا حُمِّلْنَا اَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَلِكَ اَلْقَى السَّامِرِيُّ **(87)**

"Onlar da:

-Sana verdiğimiz sözden bilerek dönmedik. Fakat o kavmin süs eşyasından yük yük taşımıştık. Sonra Samirinin attığı gibi biz de ateşe attık, dediler. " (ayet: 87)

88-98: SAMİRİ'NİN İSRAİL OĞULLARINI SAPTIRMASI

فَاَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلاً جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ فَقَالُوا هَذَا اِلَهُكُمْ وَاِلَهُ مُوسَى فَنَسِيَ (88)

Samiri, İsrailoğullarının taşıdığı süs eşyalarını toplayıp bir ateş yakmış ve hepsini o ateşe atmıştı.

"Böylece o, kendilerine böğüren bir buzağı heykeli çıkardı ve:

-Bu, sizin ilahınızdır, Musa'nın da ilahıdır, fakat o unuttu, dediler." (ayet: 88)

Samiriye tabi olanlar, İsrailoğullarını kandırmak için bu buzağının ilah olduğunu, Hz. Musa'nın da ilahı olduğunu fakat onun bunu unuttuğunu savunuyorlar.

Peygamber'e tabi olan insanları kandırıp, kendi uydurdukları batıl şeylere inandırmak için Peygamberin adını kullanıyorlar. "O Musa'nın da ilahıdır" diyorlar. Oysa Hz. Musa "Allah'tan başka ilah yoktur" gerçeğini açıklamak ve bunu herkese tebliğ etmek için mücadele ediyor. Fakat saptırıcılar, onu da alet ederek uydurdukları saçmalıklara insanları inandırmaya çalışıyorlar. Oysa insanlar biraz düşünse ve aklını kullansalar gerçeği görebilirler.

اَفَلاَ يَرَوْنَ اَلاَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلاً وَلاَ يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلاَ نَفْعًا (89)

"Onlar, heykelin kendileriyle konuşamadığını ve onlara bir zarar da fayda da vermeye gücü olmadığını görmüyorlar mı? " (ayet: 89)

Kendi elleriyle yaptıkları bir yaratık olduğu gözler önünde olan ve bön bön bakıp sadece böğüren bir heykeli ilah edinmeleri, ne kadar büyük bir düşüncesizlik ve aptallık örneğidir. Ama insanlar çoğu kez bu tür hatalara gözleri kapalı inanırlar. Mesela, ölüp gitmiş ve kemikleri bile toprak olmuş bir insanın kabri başında, sanki o canlıymış ve kendilerini duyuyormuş gibi yalvarıp dururlar. Üstelik bunu dini bir vecibe olarak görürler.

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَاقَوْمِ اِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ وَاِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَانُ فَاتَّبِعُونِي وَاَطِيعُوا اَمْرِي (90) قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى (91)

"Daha önce Harun onlara:

-Ey Kavmim, siz ancak onunla sınanıyorsunuz. Sizin Rabbiniz Rahman'dır. Bana tabi olun ve emrime itaat edin, demişti. Onlar ise:

-Musa bize geri dönünceye kadar buna sarılmaktan asla vazgeçmeyeceğiz, demişlerdi." (ayet: 90-91)

Hz. Musa kavminin bu sapıklığı karşısında kardeşi Harun'un gerekli tepkiyi göstermediğini zannediyordu. Bu sebeple onun yakasına yapışmış, sakalından tutarak:

قَالَ يَاهَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَاَيْتَهُمْ ضَلُّوا (92) اَلاَّ تَتَّبِعَنِي اَفَعَصَيْتَ اَمْرِي (93) قَالَ يَبْنَؤُمَّ لاَ تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلاَ بِرَأْسِي اِنِّي خَشِيتُ اَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي (94)

"Ey Harun! dedi. Onların saptıklarını gördüğün zaman sana engel olan neydi? Bana tabi olmadın mı? Emrime karşı mı geldin? Harun ise:

-Ey anamın oğlu dedi. Sakalını ve başımı tutma. Ben senin, "İsrailoğullarının arasını açtın, sözümü tutmadın" demenden korktum." (ayet: 92-94)

Hz. Musa, kardeşi Harun'un onların sapmasından bir suçu olmadığını anlayınca onu bıraktı ve Samiri'ye döndü.

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَاسَامِرِيُّ (95) قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ اَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي (96)

"-Ya senin zorun neydi ey Samiri? dedi. O da:

-Onların görmedikleri bir şey gördüm ve elçinin izinden bir avuç avuçladım ve onu attım. İşte nefsim bunu bana hoş gösterdi, dedi." (ayet: 95-96)

Bir diğer görüşe göre son ayetin anlamı:

"Onların görmediklerini gördüm. Bu sebeple peygamberin izinden gittim. sonra onu bıraktım. Nefsim böyle yapmayı bana hoş gösterdi, dedi."(ayet: 96)

Hz. Musa, Samiriye kızgınlığını ve Samirinin ve buzağısının başına gelecekleri şöyle dile getirdi:

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لاَ مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ وَانْظُرْ إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا **(97)**

"Defol, artık senin için hayatta "bana dokunmayın." demekten başka bir şey yoktur? Bir de senin için hiç kaçamayacağın bir azap günü var. Sarılıp üzerine titrediğin ilahına bak, şimdi onu yakacağız, sonra küllerini denize savuracağız." dedi."(ayet: 97)

Hz. Musa, İsrailoğullarına dönerek:

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا **(98)**

"Sizin ilahınız ancak, kendisinden başka ilah olmayan Allah'tır. O, her şeyi ilmiyle kuşatmıştır." (ayet: 98) dedi.

İsrailoğulları, ilk kez olmayan ve son kez de olmayacak bir hatadan dönüyorlar ve Hz. Musa'yı dinliyorlardı. Hz. Musa, Allah'tan başka ilahın olmayacağını onlara bir kez daha hatırlatıyor ve Samirinin uydurma ilahını paramparça ediyor, ateşte yakarak küllerini denize savuruyordu.

Günümüzde de külleri denize savrulması gereken böyle sahte ilahlar yok mu dersiniz?

99-113: KIYAMET SAHNELERİ

كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا **(99)**

İsrailoğullarının hadisesi onlara Hz. Musa'nın Allah'tan başka ilahları olmadığını hatırlatan sözleriyle noktalanıyor. Hitap Hz. Muhammed'e yöneliyor:

"Katımızdan sana verilmiş bir zikir olarak geçmişin haberlerinden işte bu şekilde anlatıyoruz. " (ayet: 99)

Bu zikir elbette Kur'an'dır. Hz. Muhammed, daha önceleri bu hadiselerden habersiz iken Allah onu da Hz. Musa gibi peygamberliğe seçmiş ve ona mesajlarını bildirmiştir.

مَنْ اَعْرَضَ عَنْهُ فَاِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْرًا **(100)** خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلاً **(101)** يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا **(102)**

"Kim ondan yüz çevirirse, kıyamet günü o bir günah yüklenir. O yükün altında kalır. Bu kıyamet günü onlar için ne kötü bir yüktür.

Sura üflendiği gün, işte o gün suçluları, uyuşmuş bir halde bir araya toplarız." (ayet: 100-102)

"**Zürkan**" kelimesine gözlerinin nuru gitmiş ve kör olarak diye de anlam verilmiştir.

Kıyamet günü, Sura üflendiği gündür. Sur nedir? Sur, rivayetlerde İsrafil Aleyhisselam'ın üfleyeceği bir alet olarak zikredilir. Bu bir boynuza benzetilir ve onun bir halkasının boyutunun yer ile gökler mesafesinde olduğu belirtilir. Bize öyle geliyor ki gerçek mahiyetini kavramamız oldukça zor olduğu için böyle bir benzetme yapılmıştır. Sur kelimesinin kök anlamları çok ses çıkarma, öğmek, yaklaştırmak, şekil vermek vs. dır. Sur'a üfleme hadisesi de yeniden hayata dönüş ve cesetlerin kendi şekillerinde canlanmasını başlatan olaydır.

İnsanlar, kendilerine geldiği vakit:

يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلاَّ عَشْرًا **(103)** نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ اَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً اِنْ لَبِثْتُمْ اِلاَّ يَوْمًا **(104)**

"Aralarında 'On günden fazla kalmadınız' diye gizli gizli söyleşirler. Biz, onların söylediklerini daha iyi biliriz. En akıllıları:

-Sadece bir gün kaldınız, der." (ayet: 103-104)

İnsan o gün geriye dönüp baktığında aradan geçen onca zamanı daha dün gibi görecek ve dünyadaki hayatın on günlük bir süre gibi kısa olduğunu hissedecektir. Kimiler ise bir gün gibi değerlendirecektir.

Gerçekten hayat bu denli su gibi akarken nedendir bilinmez, insan mala çok düşkündür. İnsan, hiç ölmeyecek gibi dünyada her şeyi elde etmek ister.

Kıyamet gününün dehşetini anlatan ayetleri dinleyen insanlar dağları merak ederler. O koskoca dağlar kıyamet günü ne olacak?

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا **(105)** فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا **(106)** لاَ تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلاَ اَمْتًا **(107)** يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لاَ عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتْ الْاَصْوَاتُ لِلرَّحْمَانِ فَلاَ تَسْمَعُ اِلاَّ هَمْسًا **(108)**

"Sana dağlardan soruyorlar, de ki:

-Rabbim onları unufak edecektir. Yerlerini de dümdüz kuru bir toprak haline getirecektir. Artık orada ne bir çukur ne de bir tümsek görebilirsin?

O gün hiç sapmadan çağırana uyarlar. Sesler, Rahmanın korkusundan kısılmıştır. Fısıltıdan başka bir şey işitemezsin." (ayet: 105-108)

Rahman'ın azameti ve yüceliği karşısında herkes korku ve dehşet içinde, günahlarına verilecek cezadan korkmakta, cehenemin şiddetini yakın olarak görmenin heyecanı içerisinde, Allah'ın mağfiret ve affını ümit etmekte, kendisini kurtarıcı birini beklemektedir.

يَوْمَئِذٍ لاَ تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلاَّ مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمَانُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلاً **(109)**

"O gün, Rahman'ın izin verdiği ve sözünden hoşlandığı kimselerden başkasına şefaat fayda vermez."(ayet: 109)

Tüm şefaat kendisinin olan Yüce Allah[1] kurtuluşu ancak, izin verdiği ve sözünden hoşlandığı, kimselere nasip edecektir. Zaten yüce Rabbimiz her şeyi bilmekte, kimin önceden ne yaptığını ve sonuç olarak neye layık olduğunu hakkıyla takdir etmektedir.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا **(110)**

"Allah, önlerindekini de arkalarındakini de bilir, onların ilmi bunu kavrayamaz." (ayet: 110)

Allah, insanın dünyada geçirdiği bir ömrün saniyesi saniyesine hesabını bilir. Önlerinde cennet mi yoksa cehennem mi olduğunu da bilir. Allah'ın bilgisine hiç kimse erişemez. Allah'ın belirleyeceği sonucu önceden bilemez. O gün herkes, başını önüne eğmiş haklarında verilecek kararı beklemektedirler.

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا **(111)**

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلاَ يَخَافُ ظُلْمًا وَلاَ هَضْمًا **(112)**

"Ve yüzler hayat sahibi, görüp gözetene dönmüştür. Zulüm yüklenen hüsrana uğramıştır. Mü'min olarak doğruları yapan ise zulümden ve hakkının yenmesinden korkmaz." (ayet: 111-112)

Çünkü Allah, onlara hak ettikleri mükafatları verecek, onları cennetle ödüllendirecektir. En büyük zulüm şirktir. Allah'ın hakkı olan kanun koyma ve kendisine bağlanılması gereken en yüksek merci olma gerçeğine aykırı davranmaktır. Allah'tan başka varlıkların belirleyici ve hayatı düzenleyici olduğunu kabul etmek ve bağlanılması gereken en yüksek mercii olarak onları görmek büyük haksızlıktır, zulümdür. Allah'ın huzurunda bu zulmü işleyenlerin yüzleri kara ve pişmanlıktan, utanç ve korkudan yere yıkılmış olacaktır. Onların sonları cehennemdir, ateştir. Yaptıklarının cezasını çekeceklerdir.

O günü düşünen, yüzünün kara olmasını ve kalbinin korkuyla tir tir titremesini, cehennemde cezasını çekmek durumunda kalmak istemeyen, cennet ve Allah'ın rızasını kazanmak isteyen kimsenin yapması gerekeni Kur'an'a sarılmaktır.

---

[1] Zümer: 44.

وَكَذَٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ اَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا **(113)**

"Biz onu işte böyle Arapça Kur'an olarak indirdik. Belki sakınırlar veya onlara ibret olur diye tehditleri o kitapta açıkladık." (ayet: 113)

Arap toplumunun içinden çıkan peygamberler Hz. Muhammed, onlara kendi dilleriyle gönderilmiş, kolayca anlayabilecekleri tehditlerin ve azap vaadlerinin yer aldığı, doğru yolu gösteren Kur'an'ı getirdi. Kur'an'ın Arapça olmasının hikmetini Allah, onların anlamasına ve ayetlerden öğüt alarak sakınmalarına bağlıyor. Günümüzde ise, Kur'an'ın öğüt olması ve açıklamalarıyla insanları günahlardan sakındırması düşünülmüyor. Güzel bir sesle okuyup, insanların kalblerinde güzel duyguların yeşermesi ve sevap kazanmak hedefleniyor. Oysa, onu anlamadan, oun gösterdiği mesajı bilmeden ne duygular Allah'ın istediği gibi olabilir ve ne de sevap kazanılabilir.

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلاَ تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا **(114)**

"Gerçek hükümran olan Allah yücedir. Vahyi sana tamamlamadan önce Kur'an'a/okumaya acele etme ve "Rabbim bilgimi artır!" de." (ayet: 114)

Her şeyin hakimiyeti elinde olan Allah elbette yücedir. O, alemlerin Rabbidir. Bütün buyruk onundur. O'na kulluk etmek en doğru yoldur.

Peygamberlerimizin, gelen vahiy henüz tamamlanmadan, onu okumak için acele davranması hoş karşılanmıyor. Önce bekle, Allah'ın ayetleri tamamlansın, sonra onları oku ve tebliğ et ki hem sen iyi anlayasın, hem de insanlar, bir bütün olarak o konuyu iyi kavrasın deniliyor. Sonra da peygambere bir dua öğretiliyor ki, biz de Rabbimize yalvaralım da gerçekler bizim önümüzde perdelenmesin.

"Rabbim bilgimi artır." diyelim. Bilgiyi kaynağından öğrenmeye çalışalım. Bilgimizi Kur'an'ın vahyi ile parlatalım.

115-123: ADEM'İN KISSASI

Kur'an'ın bir çok yerinde tekrarlanan Adem Aleyhisselam'ın kıssası burada da tekrarlanıyor. Kur'an'daki her tekrarın elbette bir sebebi vardır. Buradaki sebep ise, gelecekte insanın karşılaşacağı sonuç yukarıdaki ayetlerin konusu idi. İnsan, gelecekteki gelişmeleri geçmişi iyi

değerlendirmekle lehine çevirebilir. Bu sebeple, Allah, insanın başına beklenen felaket gelmeden önce insanın yaratılış sebebini ortaya koyuyor. Başlangıçta yaptığı hataları ve sonucunu hatırlatıyor ki insan, ahirette hüsrana uğramamak için hazırlıklı olsun. Adem'in kıssası şu ifadelerle başlıyor:

وَلَقَدْ عَهِدْنَا اِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا **(115)**

"Daha önceleri biz, Adem'e öğüt vermiştik. Fakat onu unuttu. Onda bir azim görmedik." (ayet: 115)

Allah, Ademi yaratacağını meleklere haber verirken, onun üstünlüğünden bahsetmiş ve meleklerden onun için secde etmelerini istemişti. Yani Allah, Adem'e verdiği değeri, Adem, kendi kendine verememişti.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلاَئِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا اِلاَّ إِبْلِيسَ اَبَى **(116)**

فَقُلْنَا يَاآدَمُ اِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلاَ يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى **(117)**

"Hani meleklere: "Adem için secde edin." demiştik de hemen secde ettiler. İblis ise secde etmedi, kaçındı."

-Ey Adem, bu senin ve eşinin düşmanıdır. Sakın sizi cennetten çıkarmasın, yoksa sıkıntı çekersin." dedik." (ayet: 116-117)

Allah'ın meleklere emrettiği secdeden, İblis kaçındı. Çünkü iblis cinlerden idi ve iradesini kullanarak "secde etmiyorum" dedi. "Ben bundan üstünüm" diyerek üstünlük yarışına girdi. Allah'a isyan etti. Adem'e düşman oldu. Onun ayağını da kaydırmak ve kendi seviyesine indirmek için mücadeleyi kendine görev bildi. İşte bu sebeple Allah da Adem'e dikkatli olması gerektiğini hatırlattı. Eğer, İblis'e kanarsa cennetten çıkarılacaklarını ve dünyada meşakkat içinde yaşamak zorunda kalacağını haber verdi.

اِنَّ لَكَ اَلاَّ تَجُوعَ فِيهَا وَلاَ تَعْرَى **(118)** وَاَنَّكَ لاَ تَظْمَأُ فِيهَا وَلاَ تَضْحَى **(119)**

"Oysa cennette ne acıkırsın ne de açık kalırsın. Ne susuzluk hissedersin ne de güneşte yanarsın." (ayet: 118-119)

Allah, Cennette Adem için açlık, giysi sorunu, susuzluk, güneşte kalma gibi sıkıntıların olmayacağını bildiriyor. Bunların cevabını da Adem'in şeytana aldanmamasına bağlıyor. Ama Adem, Şeytanın oyununa dayanamıyor. Allah'ın "onda bir azim bulamadık" dediği gibi:

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَاآدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لاَ يَبْلَى **(120)**

"Sonunda şeytan ona vesvese verdi.

-Ey Adem dedi, sana sonsuzluk ağacını ve yok olmayacak bir saltanatı göstereyim mi?" (ayet: 120)

İblis, bir ağaç gösterdi. Onun meyvesinin insanı ölümsüzleştireceği ve bütün gücü kendisinde toplayacağını vesvese yoluyla Adem'in kafasına soktu. Daha önce Allah, o ağaca yaklaşmama çin Adem'e sıkı sıkıya öğüt vermişti. Şeytanın düşmanı olduğunu hatırlatmış ona kanarsa cennetten kovulacağını ve meşakkatli bir dünya hayatına düşeceğini bildirmişti.

Sonunda olan oldu. İlk raundu Adem kaybetti, Şeytan kazandı.

فَاَكَلاَ مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى **(121)**

"İkisi de ondan yediler, hemen avret yerleri açıldı. Üzerlerini cennet yapraklarıyla kapatmaya çalıştılar. Adem Rabbine asi olmuş ve şaşkına dönmüştü." (ayet: 121)

Adem Rabbine verdiği sözü unutarak, yaklaşmaması gereken ağacın meyvesinden yiyince şeytanın tuzağına düşmüş oldu. Hiç ummadığı bir sonuçla karşılaştı. Pişman oldu, tevbe etti ve Rabbine yöneldi.

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى **(122)**

"Sonra Rabbi, onun tevbesini kabul edip, ona doğru yolu göstererek onu seçti." (ayet: 122)

Allahu Teâlâ, bundan sonra Adem'i dünyaya gönderiyordu. Artık bir ömür çalışacak, mücadele edecek ve Allah'ın buyruklarını yerine getirince tekrar cenneti hak edecekti. Dünya Adem'in şeytanla yapacağı uzun bir mücadelenin alanıydı. Şeytan insanın kıyamete dek a-

yağını kaydırmaya yemin etmişti. Adem ve İblis'in dünyaya indirilmeleriyle bu mücadele fiilen başlamış bulunuyordu:

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلاَ يَضِلُّ وَلاَ يَشْقَى (123)

"Hepiniz, oradan inin, birbirinize düşman olarak. Benden size bir yol gösterici gelir de kim benim rehberime uyarsa o sapmaz ve bedbaht olmaz."(ayet: 123)

اِهْبِطَا (ihbitâ) "kiniz inin" anlamına geliyor. Adem ve eşini cennetten aşağı indirirken kullanılan bu ifadeler ile جَمِيعًا "cemian" yani topluca, hep birden ifadesi ile de insanlar ve şeytanlar arasında başlayacak bir mücadeleye işaret ediliyor.

124-127: ALLAH'IN KİTABINDAN UZAKLAŞANLAR

وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَاِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اَعْمَى (124) قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي اَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا (125) قَالَ كَذَلِكَ اَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى (126)

Allah'tan gelen "huden" yol gösterici, rehber, Kur'an'ın ilk sayfalarında, Bakara suresinin başında da belirtildiği gibi: "Bu kitap hiç kuşkusuz, muttakiler için rehberdir."[2] Peygamberlerin Allah'tan aldıkları bütün kitaplar o günkü insanlık için rehberdi. Muhammed (sav)in kitabı Kur'an ise son rehberdir. tüm zamanlar için kıyamete kadar geçerli rehberdir.

"Kim de benim zikrimden/kitabımdan yüz çevirirse, onun da dar bir geçimliği olur ve onu kıyamet günü kör olarak haşrederiz. Der ki:

-Rabbim beni niçin kör olarak haşrettin? Ben, gören birisiydim.

-işte böyle, sana ayetlerimiz gelmişti de sen onları ihmal etmiştin. Bu gün sen de ihmal edilirsin, der." (ayet: 124-126)

[2] Bakara: 2

نَسِيْتَ "**Nesiyte**" kelimesi unuttun, terkettin ve ihmal ettin, anlamlarına gelir. Kitabın ayetlerine karşı, umursamaz bir tutum takınarak Allah'ın rehberliğine karşı gereken güzel kabulü göstermeyen kimseler bu sınıfa dahildir. Kur'an'ın rehberliğine girmeyip, din adına kendini yol gösterici ilan eden şeytan ve dostlarına uyanlar, Adem gibi, ebedi cennet hayali ve yüksek kazançlar ümit ederken bir de görecekler ki Allah kendilerini kör olarak diriltmiş. "Rabbim bizi niçin kör olarak dirilttin, biz dünyada gören kimselerdik?" diyecekler, Allah ise onlara verdiği cevapta:

Siz, dünyada benim kılavuzumu görmediniz, kitabımın rehberliğinde yolunuzu bulmadınız, kitabıma gereken önemi ve önceliği vermediniz. Bunun cezası olarak, işte bugün siz de kör olarak burada bir araya toplandınız. buyurur. "Siz dünyada benim kitabımı unuttuğunuz gibi, burada da siz unutulursunuz." denilir.

وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ اَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِاٰيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَدُّ وَاَبْقَى **(127)**

"İşte, azanları/sapanları ve Rabbinin ayetlerine iman etmeyenleri böyle cezalandırırız. Ahiret azabı, daha şiddetli ve daha devamlı dır." (ayet: 127)

Ayette geçen اَسْرَفَ "**esrafe**" fiilinin anlamı Türkçe'deki "israf" kelimesi ile sınırlı değildir. "Serife" kökünden gelen kelime (bir şeyin) yenip bitirilmesi anlamındadır. Ömür sermayesinin kötü bir şekilde tüketilmesini ifade eder. Bu yönüyle kelime yanılgı ve gaflete düşme, cehalet gibi fiilleri de ifade etmek için kullanılır. Celaleyn tefsirinde "esrafe" ye "şirk koşmak" anlamı verilmiştir.

128-135: SON SÖZLER

اَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ اِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِاُولِي النُّهَى **(128)**

"Kendilerinden önce nice nesiller helak etmemiz onları doğru yola sevketmedi mi? Üstelik onların yerleşim yerlerinde geziniyorlar. Şüphesiz bunda akıl sahipleri için belgeler vardır." (ayet: 128)

Tarih, Allah'ın, toplumlara işledikleri aynı hatalar için verdiği aynı cezalarla doludur. Fakat, aklını kullanamayan nesiller aynı yolda, aynı

sonuca doğru yürürler. Aklını kullananlar ise, önceki nesillerin yaptığı hataları görerek doğruları tespit ederler.

وَلَوْلاَ كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَاَجَلٌ مُسَمًّى **(129)**

"Eğer, Rabbinden verilmiş bir söz ve belirlenmiş bir süre olmasaydı, hemen yakalarına yapışılırdı." (ayet: 129) Fakat, başlangıçta Allah, bir karar vermiştir. İnsana ve şeytana kıyamete kadar bir süre tanımış ve mücadele esasına dayanan bir imtihana tabi tutmuştur. Bunun için her günahkarın süresi dolana kadar cezası tecil edilir, anında verilmez.

فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَى **(130)**

"Söylediklerine sabret, güneş doğmadan önce ve batmadan önce ve gece saatlerinde de Rabbini hamd ederek tesbit et. Gün boyunca da tesbih et ki hoşnutluğa eresin." (ayet: 130)

وَسَبِّحْ "**Sebbih**" kelimesi (tesbih et) anlamına gelir "Tesbih" ise: Allah'ın yüce ve her türlü eksiklikten uzak olduğunu ifade etmektir. Bu tesbih, namazlarda yapıldığı gibi namaz öncesinde ve sonrasında da yapılabilir. Ayette belirtilen vakitlerin namaz vakitlerine uygun olması "sebbih" kelimesine bazı müfessirlerin "namaz kıl" anlamını vermelerine imkan hazırlamıştır. "hamd ile" ifadesi de her namazda okunan Fatiha Sûresinin önemini ortaya koymaktadır. Çünkü Fatiha hamd ile başlamakta ve Rabbimizin yüceliğini dile getirerek ona tesbihimizi yapmamızı sağlamaktadır. Bütün bu ibadetlerin neticesinde elbette yüce Rabbin rızası beklenmelidir.

وَلاَ تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَاَبْقَى **(131)**

"Onlardan bazılarına, denemek için verdiğimiz dünya hayatının çiçeklerine gözlerini dikme. Rabbinin rızkı daha güzel ve daha kalıcıdır." (ayet: 131)

Dünya hayatının çiçekleri tez solar, ama ahiret gülleri hiç solmaz. Gönlünü dünyanın geçici cazibesine kaptırma, imtihan için Allah onu

dilediğine verir. Sen, asıl bitmeyen tükenmeyen güzel ve hayırlı olana bak.

وَأْمُرْ اَهْلَكَ بِالصَّلاَةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لاَ نَسْاَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى (132)

"Ailene namazı emret. Sen de onda devamlı ol. Senden rızık istemiyoruz, biz seni rızıklandırıyoruz. Akıbet takvanındır."(ayet: 132)

اَهْلَكَ "**ehleke**" kelimesi ailen yakınların ve emrin altında bulunan insanlar anlamındadır. İşte bunlara namaz kılmaları emredilmelidir. Çünkü namaz, imanın en önemli işaretidir. Namaz kılmayan bir mümin düşünülemez. Bunun için namaz kılmayan müslüman mı yoksa değil mi diye bir tartışma da anlamsızdır. Zira sonuç takvadadır. Allah'tan korkarak, günahlardan kaçmak ve Allah'ın emirlerini yerine getirmektedir. Bizim ibadetlerimizin faydası yine kendimizedir. Biz ibadetlerimizle Allah'a bir fayda ve rızık sağlayamayız. Zaten bize rızık veren O'dur.

وَقَالُوا لَوْلاَ يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ اَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى (133) وَلَوْ اَنَّا اَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلاَ اَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولاً فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَى (134)

"-Bize, Rabbinden bir mucize getirmeli değil miydi? dediler. Onlara öncekilerin kitaplarındaki açık belgeler gelmedi mi? Ondan önce onları azaba çarptırıp yok etseydik.

-Rabbimiz, bize bir peygamber gönderseydin de zelil ve rezil olmadan önce senin ayetlerine uysaydık, olmaz mıydı? diyeceklerdi." (ayet: 133-134)

Hz. Muhammed'in çağrısına uymayanlar, çeşitli mazeretler ileri sürüyorlar. Onun peygamber olduğunu nereden bilelim? Onun bize mucizeler göstermesi gerekir. Oysa, daha önceki kitapları okuyanların, Allah'ın indirdiği kitaplardaki mesajın aynı olduğunu ve Hz. Muhammed'in İncil ve Tevrat'ta müjdelendiğini görmeleri gerekir. Ama, isteyen, hakkı görür, istemeyen gözlerini kapatır. Allah'ın istediği ise, gerçeği bir kez daha hatırlatmak, ahirette hiç kimsenin bir itirazına imkan kalmamasını sağlamaktır.

Surenin son ayeti, peygambere tereddütle bakan ve inanmak için kıyametin kopmasını ve herşeyin açığa çıkmasını bekleyen inkarcılara yönelik:

قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ اَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى **(135)**

"De ki:

-Herkes başına geleceği beklemektedir. Siz de bekleye durun. Yakında kimin doğru yolun sahipleri ve kimin doğru yolu bulmuş olduğunu göreceksiniz." (ayet: 135)

Fakat, imtihandan sonra öğrenmek puan kazandırmaz. Sizin başınıza gelecek durumu değiştirmez. Keşke o gün değil de bugün öğrenseniz bu gerçeği, ne güzel olur.

TÂ HÂ SÛRESİ'NDEN EMİRLER

1. Allah'ın ayetlerini idarecilere iletin. Allah'ı anmada gevşek davranmayın. (42)

2. Tebliğ ederken yumuşak söz söyleyin. (44)

3. Hiç kimseyi yaratana üstün tutmayın. (72)

4. Allah'ın verdiği rızıkların temizlerinden yiyin, azgınlık etmeyin. (81)

5. Rabbinden gelen kılavuza tabi ol. (123)

6. Allah'ın zikrinden yüz çevirme. Yoksa kıyamet günü kör olarak haşrolunursun. (124)

7. Önceki nesillerin başına gelenlerden ders çıkar. (128)

8. İnkarcıların söylediklerine karşı dirençli ol. (130)

9. Rabbini güneş doğmadan ve batmadan önce ve gece saatlerinde de hamd ile tesbih et. Gün boyunca da tesbih et. (130)

10. Dünya hayatının geçici cazibesine gözlerini dikme. Rabbinin rızkı daha güzel ve kalıcıdır. (131)

11. Ailene namazı emret. Sen de onda devamlı ol. (132)

سورة الواقعة

VÂKIA SÛRESİ (56)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Adı: Olgu anlamına gelen "vakıa" sözcüğü kıyameti işaret için seçilmiş bir kelimedir. İlk ayette geçmektedir.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de Tâhâ Sûresi'nden sonra indirilmiştir.

Sûre'nin Konusu: Kıyamet, cennet, cehennem, müminler, kafirler ve Allah'ın nimetlerinin hatırlatılması gibi Mekke döneminin havasına uygun konular işlenmektedir.

1-10: VUKU BULACAK KIYAMET

إِذَا وَقَعَتْ الْوَاقِعَةُ (1) لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ (2) خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ (3) إِذَا رُجَّتْ الْأَرْضُ رَجًّا (4) وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا (5) فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا (6) وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً (7) فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ (8) وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ (9) وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ (10)

İnsanlar bu dünyada öyle ve böyle yaşayıp gideceklerdir. Ya ahireti ve kıyameti bilecek onlara hazırlık yapacaktır. Ya da bunlardan habersiz, inkarcı ve keyfi bir hayat yaşayıp ölecektir. Ama sonuç ne olacak?

"Gerçekleşecek olan gerçekleştiği zaman!

Bunun olacağı yalan değildir.

Yer sarsıldıkça alçalacak, sarsıldıkça yükseltilecektir. Dağlar paramparça olduğu, unufak etrafa dağıldığı zaman...

-Siz de üç gruba ayrılmış olacaksınız.

Sağ taraf halkı. Nedir sağ taraf halkı?

Sol taraf halkı. Nedir sol taraf halkı?

Ve önde olanlar öncüdürler." (ayet: 1-10)

O dehşetli günde hesap gününde, her şeyin yeniden düzenleneceği günde insanlar üç bölük olacaktır. Mahşer yerinde: Bir grup en önde, arkadakilerin bir kısmı öndekilerin sağ tarafında, diğerleri de sol taraftadır.

Kimdir bunlar niçin birbirlerinden ayrıldılar? Bunların akibetleri ne olacak? İşte hepsinin içinde bulunduğu sahneyi Rabbimiz, bakın nasıl tasvir ediyor bize.

11-16: ÖNCÜ MÜMİNLER

أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ (11) فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ (12) ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ (13) وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ (14) عَلَىٰ سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ (15) مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ (16)

Mahşerde en önde yer alan öncüler kimlerdir ve onları nasıl bir sonuç beklemektedir?

"Onlar, en gözde olanlardır. Nimet cennetlerindedir. Bir çoğu öncekilerden. Birazı da sonrakilerden. Süslenmiş tahtlar üzerinde. Karşı karşıya oturup, arkalarına yaslanmışlardır." (ayet: 11-16)

"Mukarrabun"yaklaştırılmış yaptıkları iyi kulluk neticesinde Allah'a yaklaşmış ve kendilerine cennet yaklaştırılmış kimselerdir.Yani "en gözde olan " onlardır. Onların bu şerefe nail olması, hayır hususunda öne geçmiş, ve dünya sınavında dereceye girmiş kimse olmasından kaynaklanmaktadır.

Allah'ın onlara bahşettiği mükafatları arasında bakalım neler var. Allah onlara gelecekte neler hazırlamıştır.

17-40 : CENNETLİKLER VE NİMETLER

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ (17) بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ (18) لاَ يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلاَ يُنْزِفُونَ (19) وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ (20) وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ (21) وَحُورٌ عِينٌ (22) كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ (23) جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (24) لاَ يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلاَ تَأْثِيمًا (25) إِلاَّ قِيلاً سَلاَمًا سَلاَمًا (26)

"Onların etrafında yaşlanmayacak çocuklar dolaşır. Testiler, ibrikler kaynağından doldurulmuş ve ibrikler ile...

Baş ağrısı vermeyen ve sersemleştirmeyen.. Beğendiklerinden meyveler... Canlarının çektiği kuş etleri .. Ve iri gözlü huriler.. Sanki sedef içindeki inciler.. Gibi yaptıklarına karşılık mükafat olarak..

Orada boş ve günaha sokacak bir söz işitmezler. Yalnızca denilen: Selam, selamdır. " (ayet: 17-26)

Orada, öncü müminlerden başka, sağ tarafta bulunan öncü müminler vardır. Onlar da mutluluğu ebedi huzuru yakalamış, öncü müminlerle beraber Rabbin yolunda yürümüş iyi insanlardır:

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ (27) فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ (28) وَطَلْحٍ مَنْضُودٍ (29) وَظِلٍّ مَمْدُودٍ (30) وَمَاءٍ مَسْكُوبٍ (31) وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ (32) لاَ مَقْطُوعَةٍ وَلاَ مَمْنُوعَةٍ (33) وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ (34)

"Sağ tarafta olanlar, ne mutlu sağ tarafta olanlara! Kiraz ağaçlarında.. Salkım salkım muz ağaçlarında.. Yayılmış gölgede.. Çağlayan sularda.. Bitip tükenmeyen ve yasaklanmayan meyveler içinde.. Ve yüksek yataklar içindedirler." (ayet: 27-34)

Ne mutlu onlara, huzur, afiyet içinde neşelerine bakmaktadırlar. Yiyip, içip, Rablerine şükretmektedirler. Orada hiç bir şey hayal değil, geçici değil, bitecek değil, sınırlı değil... Öyle Yüce bir Rab tarafından bağışlanmış mükafatlar ki saymakla bitmez. Orada sesleri de yepyeni bir yaratılışla en güzel ve mükemmel bir yaratılışla yeniden yaratılmışlardır. Hepsi genç, dinamik ve her yönleriyle dört dörtlüktürler.

إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَاءً (35) فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا (36) عُرُبًا أَتْرَابًا (37) لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ (38) ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ (39) وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ (40)

"Biz, o kadınları yeni bir yaratılışla yeniden yarattık. Onları bakireler şeklinde yarattık. Eşlerine sevgi ile bağlı olarak. Sağ taraftakiler için.. Bir çoğu öncekilerden.. Bir çoğu da sonrakilerden.." (ayet: 35-40)

Allah öncekiler için "çoğu öncekilerden birazı da sonrakilerden" buyurmuştu. (ayet: 13-14) Sağ taraftakiler için ise daha farklı bir tanımlama yaptı. Bir çoğu öncekilerden bir çoğu da sonrakilerden. "Demek ki, Peygamberimizden önce gelip geçen nesiller içinde Allah'ın öncü kullarının sayısı, peygamberlerden sonraki dönemlerde ortaya çıkacak öncülerden daha fazla. Ama, öncekilere bağlı müminlerin sayısı, sonrakiler içinde de oldukça fazla olacaktır. Belki bu, insanların nüfusunun öncekilere oranla katlanarak çok büyük sayıya ulaşmasından kaynaklanmaktadır.

Mahşer günü, Allah'ın tasnif ettiği sağ ve sol taraftaki insanlar, günümüzde zalim ve zorba güçlerin tasnif ettiği sağ ve sol ayırımı ile hiç bir ilgisinin olmadığı açıktır. Çünkü, Allah'ın tasnifi cennet ve cehenneme gidecek olanların ayırımına dayanırken, günümüzün tasnifi, yanında yer aldığı zorbaya ve onun ideolojisine bağlılıklarına dayanır. Bu dünyada sağdaki zorbayı da soldaki zorbayı da benimsese fark eden hiç bir şey yoktur. Allah'ın yolunu benimsemedikçe ahirette cehennemlik tarafta yer alacaktır. Allah'tan başka kime veya neye kulluk ederse etsin asla cennetlik olmayacaktır.

41-56 : CEHENNEMLİKLER VE AZAP

Allah, üçüncü grup sol taraftaki insanlar hakkında da bizi bilgilendiriyor. Bu insanlar kimdir? Hangi suçtan dolayı bu gruba dahil olmuştur?

Bunları nasıl bir sonuç beklemektedir?

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ (41) فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ (42) وَظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ (43) لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ (44) إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ (45) وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيمِ (46) وَكَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا

تُرَابًا وَعِظَامًا اَئِنَّا لَمَبْعُوثُونَ (47) اَوْ آبَاؤُنَا الْاَوَّلُونَ (48)

" Sol taraf halkı, nedir sol taraf halkı? Kızgın ateş ve kaynar su içindedirler. Simsiyah bir duman gölgesi içinde.. Serinlik yok, bağış yok.. Çünkü onlar, bundan önce sorumsuzca ve konfor içinde yaşıyorlardı. Büyük günah üzerinde ısrar ediyorlardı.

-Biz ölüp, toprak ve kemik olduktan sonra tekrar mı dirileceğiz? diyorlardı. Daha önceki atalarımızda mı? " (ayet: 41-48)

Onları cehenneme sürükleyen davranış :

a) Büyük günah üzerinde ısrar etmeleri,

b) Yeniden dirilişi inkar etmeleriydi.

Büyük günah اَلْحِنثُ الْعَظِيمُ "**hın'sül azim**" nedir? "Hıns"sözlükte, yeminini bozmak, haktan batıla meyletmek, şirk anlamlarına gelir. Allah katında "büyük zülüm" olarak nitelenen "şirk", Allah'a kullukta başkalarını ortak etme anlamına gelir. Sevgi, saygı, bağlılık ve itaat yönleriyle Allah'ın yanında başka varlıkları da eşit seviyede benimsemek şirktir. Bir kişi Allah'a itaat sözü vermesine rağmen, sürekli olarak onun istemediği şeyleri yapıyor ve bunu kendini bundan kurtarmaya çalışmıyorsa o "hıns'ul azim"de ısrar ediyor demektir. Bu da ancak ahiret hayatını unutan kişilerin, ölümden sonraki hayatı inkar edenlerin yapacağı hatadır. Çünkü, ahiret hayatından çekinen birisi, kendini günahların kucağına teslim edemez.

Allah, ahiret hesabını unutanlara şöyle seslenir:

قُلْ اِنَّ الْاَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ (49) لَمَجْمُوعُونَ اِلَى مِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ (50) ثُمَّ اِنَّكُمْ اَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ (51) لَآكِلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زَقُّومٍ (52) فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ (53) فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ (54) فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ (55) هَذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ (56)

"De ki:

-Öncekiler de sonrakiler de. Belli bir günün, belli bir vaktinde bir araya getirileceksiniz. Sonra siz, ey sapıklar, yalanlayanlar! Elbette zakkum ağacından yiyeceksiniz! Karınlarınızı dolduracaksınız hep

ondan! Üstüne içeceksiniz kaynar sudan! Susamış develerin içişi gibi içeceksiniz!

Hesap günü onların ziyafeti budur. "(ayet 49-56)

Ne korkunç bir ziyafet!

Allah, böyle ziyafetten bizi korusun!

57-74: DÜŞÜNÜLMESİ GEREKEN VE İBRETLER

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلاَ تُصَدِّقُونَ (57) اَفَرَاَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ (58)

ءَاَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ اَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ (59) نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ (60) عَلَى اَنْ نُبَدِّلَ اَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا لاَ تَعْلَمُونَ (61) وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْاَةَ الْاُولَى فَلَوْلاَ تَذَكَّرُونَ (62)

Böyle bir ziyafetle karşılaşmamak için duadan başka ne yapılması gerekir?

Düşünmek gerekir. Neyi? İnsanın kendi yaratılışını, yaratılışın mucizevi yönünü, nihayetinde ölümü... Dünya üzerinde gelip geçen insanları, nereden gelip, nereye gittiklerini...

İnsan, bunları düşünmeli ki ne yapacağını bilsin ve kendisini geleceğe en iyi şekilde hazırlasın. Yoksa ilerde hiç beklemediği bir sonuçla karşı karşıya gelir.

"Sizi yarattık, biz! Gerekmez mi tasdik etmeniz? Attığınız spermleri gördünüz mü? Onu siz mi yaratıyorsunuz; yoksa yaratan biz miyiz?

Aranızda ölümü takdir eden biziz! Önümüze de geçilemez. Sizi benzerlerinizle değiştirmek ve sizi bilmediğiniz bir şekilde yeniden yaratmak hususunda...

İlk yaratılışınızı biliyorsunuz, düşünmeniz gerekmez mi?" (ayet: 57-62) İlk defa yaratan, ikinci bir defa yaratmaya kadir değil mi? Elbette kâdirdir. Öyleyse, o ölümden sonra ikinci bir hayatın var olduğunu ve sizin yeni bir dirilişle tekrar yaratılarak hesaba çekileceğinizi haber veriyor. Siz hala ne diye buna inanmamakta direniyorsunuz?

اَفَرَاَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ (63) ءَاَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ اَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ (64) لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَتَفَكَّهُونَ (65) اِنَّا لَمُغْرَمُونَ (66) بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ (67) اَفَرَاَيْتُمْ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ (68) ءَاَنْتُمْ اَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ اَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ (69) لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلاَ تَشْكُرُونَ (70) اَفَرَاَيْتُمْ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ (71) ءَاَنْتُمْ اَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا اَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ (72) نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ (73) فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ (74)

"-Ektiğiniz şeyleri gördünüz mü? Onları bitiren siz misiniz; yoksa biz mi bitiriyoruz?

Dilersek, onu çör çöp yaparız da şaşırıp kalırsınız.

-Borca battık, hayır biz mahrum bırakıldık, dersiniz.

-İçtiğiniz suyu gördünüz mü? Onu buluttan siz mi indirdiniz, yoksa indiren biz miyiz? İsteseydik onu tuzlu bir su yapardık; şükretmeniz gerekmez mi?

-Çaktığınız ateşi gördünüz mü? Onun ağacını siz mi yarattınız; yoksa yaratan biz miyiz? Biz, onu bir ibret ve ihtiyaç sahipleri için faydalı kıldık. O halde yüce Rabbinin adını tesbih et!"(ayet: 63-74)

İnsanların ısınmak için yemeklerini pişirmek için yaktıkları ateşin kaynağı ağaçtır. Kömürler de ağaçların binlerce yıllık fosillerinden meydana gelmiştir. Ağaç, günlük hayatımızın vazgeçilmez unsurlarından biridir. Erozyonu önler, yağmurların yağmasını kolaylaştırır. Oksijen üretimini arttırır. Atmosferi temizler, yorgunlara ve güneşte yanmışlara hoş bir gölgelik olur, dinlendirir. Kitap olur, gazete, dergi, kalem, defter, sıra, masa, kapı, pencere ve daha saymakla bitiremeyeceğimiz faydalar sağlar bize. Meyveleri de ayrı bir nimet, ayrı bir rızıktır.

Bir ağacın küçücük çekirdekten nasıl çıktığını, nasıl boy atıp, genişlediğini, onlarca yıl, yüzlerce yıl nasıl ayakta durduğunu düşündüğümüz zaman, onu yaratan yüce Rabbin gücünü ve kudretini bir parça da olsa takdir edebiliriz.

Ağaç gibi nice örnekler, bizi ölümden sonraki dirilişe hiç kuşku duymadan alemlerin Rabbine teslim olmaya yöneliktir. Tabi aklımızı kullanıp, gerekli dersi çıkarırsak...

75:96: KUR'AN KIYAMET VE SONUÇ

فَلاَ أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ (75) وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ (76)

Allah, Vakıa Sûresinin bu son kısmında Kur'an'ın niteliklerini, ölüm, kıyamet, cennet ve cehennemlik olacakları yeniden hatırlatarak adeta sûrenin özetini sunuyor. Sözüne büyük bir yeminle başlıyor:

"Hayır… Yıldızların yerlerine yemin ederim ki... Bilirseniz bu büyük bir yemindir." (ayet: 75-76)

Yemin, bir şeyin gerçekliğinin, doğruluğunun kabul edilmesi için şahit tutmaktır. İnsanlar, şahitleri olmadığı zaman, sözlerinin doğruluğuna Allah'ı şahit tutarlar. Yemin bir başka anlamda da gelecekte yapılacak işlerin kesinliğini, Allah'ın şahitliği üzerinde kararlaştırmaktır. Kullar, yaratıcının şahitliğine yemin ederler. Yaratıcı da yarattıklarını şahit tutar.

Allah, yıldızların yerlerine yemin ederken, yıldızların yerlerinin önemini ve değerini ortaya koyuyor. Galaksiler ve uzayın uçsuz bucaksız derinliğinde, milyarlarca yıldızın bulundukları yerler adına verilen yemin gerçekten çok büyük bir yemin değil mi?

Peki Allah, böylesine büyük bir yemini niçin veriyor? Hangi olayın gerçekliğini pekiştirmek istiyor?

Allah, bu yeminle elçi olarak görevlendirdiği Hz. Muhammed'e gönderdiği Kur'an'ın kendisine ait bir kitap olduğunu ve kıyametin mutlaka vukuu bulacağını kesin bir dille ifade ediyor.

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ (77) فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ (78) لاَ يَمَسُّهُ إِلاَّ الْمُطَهَّرُونَ (79) تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (80)

"Şüphesiz o, şerefli bir Kur'an'dır. Ona tertemiz olanlardan başkasının dokunmadığı. Gizli bir yazıtta... Alemlerin Rabbinden indirilmiştir."(ayet: 77-80)

Kur'an hakkında şüphe edenlere verilen bu bilgide, Kur'an'ın gizli bir yazıtta, levhi mahfuz'da bulunan ve yalnızca tertemiz meleklerin aracılığı ile insanlara iletilen bir kitap olduğu açıklanıyor.

Bazıları "Ona tertemiz olanlardan başkası dokunamaz." ayetinin, Kur'an'ın abdestsiz ele alınamayacağını açıkladığını sanmışlardır. Oysa, konu bu değildir. Kur'an'ı zaten eline almak istemeyen müşriklere, Kur'an'ı benimsetmek için çalışılmaktadır. Onları Kur'an'dan uzak tutma, Kur'an'ı onların ellerinden kurtarma gibi bir gayret yoktur.

İbni Cerir Taberî der ki: "Ona arınmış olanlardan başkası dokunamaz" kavli hakkında Ebu'l Âliye der ki: "Ey günah ehli, siz kastedilmiyorsunuz!" İbni Zeyd der ki: "Kureyşli kafirler bu Kur'an'ın Hz. Peygamber'e şeytanlar tarafından indirildiğini iddia ediyorlardı. Bunun üzerine Allah, onun şeytanlar tarafından indirilmesinin mümkün olmadığını, ona ancak şerefli meleklerin dokunabileceğini ve kendisi tarafından indirilmiş bir kitap olduğunu açıklamıştır. Katâde de: "Dünyada ona pis mecusi de, kirli münafık da el sürer. Burada Allah katında arınmış olanlar kastedilmektedir." demektedir.

اَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ اَنْتُمْ مُدْهِنُونَ (81) وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ
اَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ (82) فَلَوْلاَ إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ (83) وَاَنْتُمْ
حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ (84) وَنَحْنُ اَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لاَ
تُبْصِرُونَ (85) فَلَوْلاَ اِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ (86)
تَرْجِعُونَهَا اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (87)

"-Siz, bu söze inanmıyor musunuz? Onu yalanlayarak mı size verilen nimete şükür ediyorsunuz?

Hele bir can boğaza gelmiş olmasın. Siz, o zaman bakıp kalırsınız Biz, ona sizden daha yakınız. Ama göremezsiniz.

Eğer hesaba çekilmeyecek iseniz... Onu geri çeviriniz... Doğru söyleyenlerden iseniz..."(ayet: 81-87)

Onu geri çevirmek ne mümkün. O canı veren alacaktır. Sonra da hesabını soracaktır. İnkarcılar da pişman olacaktır. İman edenler ise mükafata kavuşacaklardır.

فَاَمَّا اِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ (88) فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّةُ
نَعِيمٍ (89) وَاَمَّا اِنْ كَانَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَمِينِ (90) فَسَلاَمٌ
لَكَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَمِينِ (91) وَاَمَّا اِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ
الضَّالِّينَ (92) فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ (93) وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ (94)

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ (95) فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ (96)

"Eğer o, gözde kimselerden ise... Rahatlık, güzel rızık ve nimet cennetleri...

Eğer o, sağ taraf halkından ise... Sağ taraf halkından sana selam!

Eğer o, yalanlayanlardan ve sapıklardan ise... Kaynar suda bir ziyafet ve Cehenneme atılış...

Bu, kesin gerçeğin ta kendisidir.

Öyleyse, yüce Rabbinin adını tesbih et!"(ayet: 88-96)

"Tesbih" Tenzih etmek, bütün eksik ve noksan yönlerden uzak tutmaktır. Allah'ın her şeyi ile bütün mükemmelliği nefsinde topladığını, ona benzer, denk hiçbir kimsenin olmayacağını ifade etmektir. Yalnız O'nun tek ilah olduğunu kabul etmek, yalnız ona kulluk edip, ondan yardım dilemektir.

VAKIA SÛRESİ'NDEN EMİRLER

1. Yüce Rabbinin adını tesbih et. (74)

2. Gerçeği yalanlama ve sapanlardan olma. (92)

سورة الشعراء

ŞUARÂ SÛRESİ (26)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Adı: Şairler anlamına gelir. 224. ayette şairlerden söz edilmektedir.

İndiriliş Dönemi: Mekke'de, Vakıa Sûresinden sonra indirildiği rivayet edilmiştir.[3]

Sûrenin Konuları: Mekke dönemi atmosferine uygun olarak, iman ve inkar arasında bocalayan insan ve toplumlar dile getirilmiştir.

1-9. ayetlerde: Peygambere iman etmeyenlerden bahsedilmiştir.

10-60. ayetlerde: Musa, Firavun ve Sihirbazların arasında geçen olaylara yer verilmiştir.

61-68. ayetlerde: İsrailoğullarının kurtuluşu ve Firavun'un sonu,

69-104. ayetlerde: İbrahim'den haberler.

105-122. ayetlerde: Nuh ve kavminin haberleri,

123-149. ayetlerde: Ad kavmi ve Hûd Peygamber,

141-159. ayetlerde: Semud kavmi ve Salih Peygamber,

160-175. ayetlerde: Lût kavmi,

176-191. ayetlerde: Eykeliler ve Şuayip Peygamber,

192-227. ayetlerde: Muhammed (s.a.v.) ve Mekke halkının mücadelesi dile getirilmiştir. Sûre, Mekkelilerin itirazlarıyla başlayıp geçmiş toplumların akibeti hatırlatıldıktan sonra yine onlara öğüt ve uyarılarla sona ermektedir.

3

1-9: PEYGAMBERE İMAN ETMEYENLER

Sûreye Tâ Sîn Mîm harfleriyle giriş yapıldıktan sonra, insanların, kitabın ayetleriyle karşı karşıya oldukları hatırlatılıyor. Hemen devamla, Peygamber'e bildirilen bu ayetlerin müşrik toplum tarafından kabul edilmediği, Peygamber'in de bu duruma üzüldüğü dile getiriliyor.

طٰسٓمٓ (1) تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ (2) لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ
اَلاَّ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ (3) اِنْ نَشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ
آيَةً فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ (4) وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ
مِنَ الرَّحْمَانِ مُحْدَثٍ اِلاَّ كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ (5) فَقَدْ
كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ اَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُون (6) اَوَلَمْ
يَرَوْا اِلَى الْاَرْضِ كَمْ اَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ (7)
اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ (8) وَاِنَّ رَبَّكَ
لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (9)

"Tâ sîn mîm.

Bunlar, apaçık kitabın ayetleridir. Mü'min olmuyorlar diye neredeyse kendini mahvedeceksin. Dilersek, üzerlerine gökten bir işaret indiririz de boyunları ona eğilip kalır. Rahman'dan kendilerine gelen her yeni uyarıdan hemen yüz çevirenler oldular. Onlar, inkar ettiler; ama, alay ettikleri şeyin haberleri onlara gelecektir.

Yeryüzüne hiç bakmıyorlar mı? Her çiftten nice hoş bitkiler bitirdik. İşte bunda da bir işaret vardır. Buna rağmen onların çoğu inanacak değildir. Elbette Rabbin, onurludur, merhametlidir." (ayet: 1-9)

Allah hiç kimsenin iman etmesine muhtaç değildir. Fakat insanların kendileri buna muhtaçtır. Rabbin merhametli olduğu için onlara yol göstermekte ve cehennem yolunu seçmemeleri için uyarmaktadır.

Onlar da isterlerse, daha önce iman eden toplumlar gibi inanırlar, isterlerse inkarcı toplumlarla kardeş olurlar ve aynı sonuca giderler.

10-59: MUSA, FİRAVUN VE SİHİRBAZ

وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَى اَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (10) قَوْمَ فِرْعَوْنَ اَلاَ يَتَّقُونَ (11) قَالَ رَبِّ اِنِّي اَخَافُ اَنْ يُكَذِّبُونِي (12) وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلاَ يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَاَرْسِلْ اِلَى هَارُونَ (13) وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَاَخَافُ اَنْ يَقْتُلُونِي (14)

Musa'ya vahiy:

"Hani Rabbin, Musa'ya:

-Zalim kavme git! diye seslenmişti. Firavun'un kavmine... Onlar hala sakınmayacaklar mı?

-Rabbim, beni yalancı saymalarından korkuyorum, dedi. Göğsüm daralır, dilim açılmaz. Onun için Harun'a da peygamberlik ver. Üstelik onlara karşı işlediğim bir de suçum var. Beni öldürmelerinden korkarım."(ayet: 10-14)

Musa ile Rabbi arasında geçen bu diyalogda, Allah Musa'yı Firavun ve kavmine elçi olarak gönderiyor. Musa ise kendisinin kabul görmeyeceğinden, sıkılacağından, dili sürçeceğinden korkuyor, kardeşi Harun'u kendisine yardımcı peygamber olarak verilmesini istiyor. Bir de, gençlik yıllarında Firavun kavminden bir adamı öldürdüğü için, intikamının alınıp, kendisinin öldürülebileceğinden endişe ediyor. Rabbi ise ona garanti vererek, rahatlatıyor. Firavun'un kendisini öldüremeyeceğini bildiriyor.

قَالَ كَلاَّ فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا اِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ (15) فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولاَ اِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ (16) اَنْ اَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ (17) قَالَ اَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ (18) وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَاَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ (19)

"-Asla (bunu yapamazlar), dedi. İkiniz, ayetlerimle birlikte gidin, şüphesiz biz, sizin yanınızdayız, işitmekteyiz. Firavun'a gidin ve deyin ki:

-Biz, evrenin sahibinin elçileriyiz. İsrailoğullarını bizimle beraber gönder. Firavun dedi ki:

-Çocukken seni içimizde büyütmedik mi? Ömrün boyunca senelerce aramızda kalmadın mı? Sonunda yapacağını yaptın. Sen nankörün birisin!" (ayet: 15-19)

Bilindiği gibi Musa, Firavun'un yanında yetişmiş, onun ekmeğini yemişti. Şimdi ise, Firavun'un karşısına çıkıyor ve "evrenin sahibi"nin elçisi olduğunu iddia ediyordu. Firavun adete onu en can alıcı yerinden yakalamıştı. "Sen, bir katilsin" demek istiyordu. Musa, Firavun'a şöyle cevap verdi.

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذًا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ (20) فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ (21)

"-Ben, onu yaptığım zaman dalalet içinde olanlardan biriydim, dedi. Sizden koktuğum için de kaçtım. Sonra Rabbim bana gerçeği kavrama yetisi verdi. Ve beni bir elçi olarak görevlendirdi." (ayet: 20-21)

Firavun'un tartışması:

Musa, suçunu gizlemiyor ve savunmuyordu. Onu yaptığı zaman doğru yolu bilen bir mü'min değildi. O da sıradan bir İsrailoğlu idi. Fakat, zamanla Allah, onu eğitip yetiştirmiş, ona hakkı, yanlıştan ayıracak bir kabiliyet bahşetmişti. Onu seçmiş ve kendi elçisi olarak görevlendirmişti. Şimdi bambaşka bir kimlikle Firavun'un karşısındaydı. Üstelik Musa bir kere günah işlemiş bir cana kıymıştı da Firavun masum muydu? O, hiç bir cana haksızca kıymamış mıydı? Elbette hayır, Firavun, binlerce İsrailoğlunu daha beşikte iken öldürmüş ve İsrailoğullarını kendilerine köle edinmişti. Bunun için Firavun'a şöyle cevap verdi:

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدْتَ بَنِي إِسْرَائِيلَ (22) قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ (23) قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ (24) قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْتَمِعُونَ (25) قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ (26) قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ (27)

"Başıma kaktığın bu nimet, İsrailoğullarını kendine köle edinmenin bedelidir. Firavun dedi ki:

-Evrenlerin sahibi de nedir?

-Göklerin, yerin ve aralarındaki her şeyin sahibidir, eğer kavrayabilirseniz... dedi.

-Duyuyor musunuz? dedi Firavun etrafındakilere, Musa:

-O sizin de sahibiniz, önce atalarınızın da sahibidir, dedi." (Firavun ise:)

-Size gönderilen elçi elbette delidir, dedi." (ayet: 22-27)

Musa ile Firavun arasında bir söz düellosu başlamıştı. Musa, Rabbinin ayetlerini okuyor, onlara Rabbini tanıtmaya çalışıyor, Firavun ise büyükleniyor, Musa'yı küçümsüyor ve tehdit ediyordu.

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ (28) قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَهًا غَيْرِي لَاَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ (29) قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ (30) قَالَ فَأْتِ بِهِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (31) فَاَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ (32) وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ (33)

(Musa):

"-Eğer aklınızı kullanırsanız (anlarsınız ki) O, doğunun, batının ve arasındakilerin sahibi/Rabbi'dir dedi.

(Firavun):

-Eğer benden başka bir ilah edinirsen, seni elbette zindana atılanlardan edeceğim! dedi.

(Musa):

-Sana, apaçık bir şey getirmiş olsam da mı? dedi.

(Firavun):

-Haydi doğru söylüyorsan onu getir, bakalım! dedi.

Bunun üzerine Musa asasını atmış ve o da hemen apaçık bir yılan oluvermişti. Elini çekip çıkardı o da bakanlara bembeyaz oluverdi." (ayet: 28-33)

Firavun şaşırmıştı. Ne diyeceğini, bu kötü süprizden kendisini nasıl kurtaracağını bilemiyordu. Musa'nın sergilediği bu olağanüstü olayları onun sihirbazlığına yorumladı.

قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ اِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ (34) يُرِيدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ (35) قَالُوا اَرْجِهِ وَاَخَاهُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ (36) يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ (37) فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ (38) وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ اَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ (39)

"(Firavun), Etrafındaki ileri gelenlere:

-Bu, muhakkak bilgin bir sihirbaz! dedi. Sihirleriyle sizi yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Ne buyurursunuz?

(İleri gelenler):

-Onu ve kardeşini alıkoy. Şehirlere de toplayıcılar gönder, dediler. Sana bütün bilgiç sihirbazları getirsinler.

Sihirbazlar, belli bir günde, belirlenen bir vakitte toplandılar. Halka da: "Siz de toplandınız mı?" denildi." (ayet: 34-39)

Herkes bir meydanda toplanmış, olacakları merakla bekliyorlardı. Bir tarafta Allah'ın elçisi olduğunu ileri süren iki insan, diğer yanda en seçkin sihirbazlar vardı. Acaba kim galip gelecekti? Kimin sergilediği sihir daha üstün olacaktı? Halk bu beklentilerle sihirbazların çokluğunu da görünce herhalde bunlar galip gelir diye düşünüyorlar ve:

"Eğer galip gelen sihirbazlar olursa herhalde biz de onlara uyarız." (ayet: 40) diyorlardı. Bu durum, halkın krala olan bağlılığı ve güveninin de işaretidir. Halk, doğruyu araştırmak ve haklı olana uyma bilinci içinde değillerdi. Zaten kazanacak olanlar krallarının sihirbazları, zaten güçlü olanlar onlardı. Akıllarınca sihirbazlar da, böyle bir şovu kendileri için Firavun'a yakın olmak ve onun gözde adamlarının arasına katılmak için bir fırsat sayıyorlardı. Nasıl olsa, bu kalabalık sihirbaz topluluğu, iki adamın hakkından gelebilirdi...

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ اِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ (40) فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ اَئِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ (41) قَالَ نَعَمْ وَاِنَّكُمْ إِذًا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ (42)

"Sihirbazlar, Firavun'a geldikleri zaman,:

-Biz galip gelirsek, bize bir ödül var, değil mi? dediler.

(Firavun):

-Evet, dedi. Siz o zaman, gözdelerden olacaksınız." (ayet: 41-42)

اَلْمُقَرَّبِينَ "el-mukarrebîn" yakınlar, gözdeler, seçkin, ileri gelen kimselerden olma umuduyla ortaya koyacakları sihirle hem Musa'yı mat edeceklerini, hem de Firavun'un gözüne girerek ödüle konacakları hayaliyle sihirbazlar son hazırlıklarını yapmış, beklenen an gelmişti. Musa ve Harun bir tarafta, sihirbazlar bir tarafta. Halk ise seyirci olarak dikkatle olacakları bekliyorlardı.

قَالَ لَهُمْ مُوسَى اَلْقُوا مَا اَنْتُمْ مُلْقُونَ **(43)** فَاَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ اِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ **(44)** فَاَلْقَى مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ **(45)** فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ **(46)** قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ **(47)** رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ **(48)**

"Musa, sihirbazlara:

-Ne atacaksanız atın! dedi.

Onlar da, iplerini ve değneklerini attılar ve:

-Firavun'un kudretiyle elbette galip gelecekler bizleriz! dediler. Musa da değneğini attığı zaman, onların uydurdukları şeyleri yutmaya başladı. Bunun üzerine sihirbazlar secdeye kapandılar.

-Evrenin sahibine iman ettik, dediler. Musa'nın ve Harun'un Rabbine!"(ayet: 43-48)

Sihirbazlar "bi izzeti Firavn" diyerek değneklerini attılar. Musa da "bismillah" diyerek değneğini attı. "İzzet" güç, kudret, onur anlamlarına gelir. Firavun'un izzeti, Firavun'un zilleti oldu. Sihirbazlar gördükleri mucizeler karşısında Musa'nın Rabbine inanmış, Firavun'un izzetinden Allah'ın izzetine rücu etmişlerdi.

Bu olay karşısında hem halk, hem de Firavun şaşırmıştı. Firavun ve sihirbazları yenilmiş, halkın gözü önünde Firavun'un itibarı sıfırlanmıştı. Üstelik sihirbazlar, toptan secdeye kapanıp, Musa'nın safına geçince, Firavun, çıldırmıştı.

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ اَنْ آذَنَ لَكُمْ اِنَّهُ لَكَبِيرُكُمْ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَأُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ **(49)** قَالُوا لاَ ضَيْرَ اِنَّا اِلَى

رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ (50) إِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا اَنْ كُنَّا اَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ (51)

"-Ben size izin vermeden önce ona iman mı ettiniz? Anlaşıldı ki O, size sihri öğreten büyüğünüzdür, elleriniz ve ayaklarınızı çaprazlama kestirip, sizi çarmıha gerdireyim de görün siz! dedi. Onlar da:

-Önemli değil, zaten Rabbimize döneceğiz. İnananların ilki olduğumuz için Rabbimizin günahlarımızı bağışlayacağını umarız." (ayet: 49-51)

Sihirbazların, gerçeği görünce anladıklarını Firavun anlamamıştı. Sihirbazlar, Musa'nın gösterdiklerinin asla sihir olamayacağını anlamışlar ve Musa'ya ilk inananlar, onlar olmuştu. Fakat, bunu Firavun anlayamamış, sihirbazları da Musa'nın adamları, talebeleri olarak görmüştü. Kendi itibarını zedeledikleri için de onları idam ve zulüm ile tehdit etmişti. Oysa onlar, Allah'ın hakimiyetini ve gücünü öylesine takdir etmişlerdi ki, basit ve geçici dünyada başlarına gelebilecek hiç bir şeye önem verecek durumda değillerdi. Onlar, Allah'a dönmenin ve ona teslimiyetin heyecanını yaşıyorlardı. Ebedi hayat, ahireti kazanmanın sevinci içindeydiler.

İsailoğulları'nın Kurtuluşu:

Bu olaydan sonra Allah, Musa'ya vahiy indirmiş ve İsrailoğullarını yola çıkarmasını bildirmişti.

وَاَوْحَيْنَا اِلَى مُوسَى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِي اِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ (52) فَاَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ (53) اِنَّ هَؤُلاَءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ (54) وَاِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ (55) وَاِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ (56) فَاَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (57) وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ (58) كَذَلِكَ وَاَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ (59)

"Musa'ya, kullarımı geceleyin yola çıkar diye vahyettik Firavun, şehirlere toplayıcılar gönderip:

- Onlar, kuşkusuz, azınlık olan bir cemaattir.

Üstelik onlar bize karşı öfkelidirler. Ama biz tedbirli bir toplumuz." (ayet: 52-56) diyorlardı.

"Biz de onları, bahçelerden ve pınarlardan çıkardık, hazinelerden ve şerefli makamlardan... böylece, onlara İsrailoğullarını mirasçı kıldık." (ayet: 57-59)

Firavun ve askerleri gece yola çıkan İsrailoğullarının peşine düştüler. Onları yakalamak ve yok etmek istiyorlardı. Ama, Allah, kimin yok olacağına karar vermişti.

60-68: TAKİP VE SON

فَاَتْبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ (60) فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ قَالَ اَصْحَابُ مُوسَى اِنَّا لَمُدْرَكُونَ (61) قَالَ كَلاَّ اِنَّ مَعِي رَبِّي سَيَهْدِينِي (62)

"Güneşin doğuşuyla birlikte onların peşine düştüler. İki topluluk birbirini görünce, Musa'nın arkadaşları:

-İşte yakalandık, dediler. Musa:

-Hayır, asla! dedi. Çünkü Rabbim, benimle beraberdir ve bana yol gösterecektir." (ayet: 60-62)

Musa'nın imanı, Rabbinin kendisini asla aldatmayacağı yönündeydi. Rabbi, onun halkını zalim ülkeden ve kraldan kurtarmış ve ona ne yapacağını emretmişti. Şimdi sabırla, onun göstereceği kurtuluş yolunu beklemek gerekiyordu. O asla, müminleri yardımsız bırakmazdı.

فَاَوْحَيْنَا اِلَى مُوسَى اَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ (63) وَاَزْلَفْنَا ثَمَّ الْآخَرِينَ (64) وَاَنْجَيْنَا مُوسَى وَمَنْ مَعَهُ اَجْمَعِينَ (65) ثُمَّ اَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ (66) اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ (67)

"İşte o sırada, Musa'ya:

-Asanı denize vur, diye vahyettik. O (deniz), hemen yarıldı ve her parçası koca bir dağ gibi oluverdi.

Oraya ötekileri de yaklaştırdık. Musa'yı ve yanındakilerin tümünü kurtardık. Sonra da, arkalarından gelenleri suda boğduk.

Şüphesiz bunda bir ayet/işaret vardır. Yine de onların çoğu iman etmezler."(ayet: 63-67)

Musa'nın ve İsrailoğullarının zaferi Firavun ve askerlerinin mağlubiyeti dile getirildikten sonra, söz, Mekke Müşriklerinin inkârlarına getiriliyor. Siz de, Firavun ve taraftarlarının yaptığı gibi elçimize başkaldırır, onu inkar ederseniz, sizin sonunuz da Firavun ve yandaşlarının sonu gibi olur.

Böylesine açık bir örneğe rağmen, onların çoğunun küfür ve azgınlıkta ayak direyeceği ve inanmayacağı belli birşeydi.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ **(68)**

"Şüphesiz Rabbin, Azizdir. Merhanetlidir." (ayet: 68)

Allah'ın "Aziz" vasfı O'nun, inkarcıların imanına ihtiyacı olmadığını, gerekirse onları cezalandıracağını; "Rahim" vasfı ise eğer inanacak olurlarsa onları bağışlayıp, bol bol iyilik ve ihsanlarda bulunabileceğini gösterir.

69-104: Hz. İBRAHİM'DEN HABERLER

Müşriklere, Musa döneminden bu çok güzel örnek verildikten, belki İsrailoğulları ile kendi aralarında bir bağlantı kurmakta zorlanırlar diye, onlara kendi ataları İbrahim'den de örnekler veriliyor. Böylece anlatılanlar pekiştirilmiş ve Allah'ın kanunlarının genel geçer oluşu da gösterilmiş oluyor.

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ إِبْرَاهِيمَ **(69)** إِذْ قَالَ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ **(70)** قَالُوا نَعْبُدُ اَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ **(71)** قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ **(72)** اَوْ يَنْفَعُونَكُمْ اَوْ يَضُرُّونَ **(73)** قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ **(74)** قَالَ اَفَرَاَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ **(75)** اَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ الْاَقْدَمُونَ **(76)** فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي اِلاَّ رَبَّ الْعَالَمِينَ **(77)** الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِي **(78)** وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِي **(79)** وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِي **(80)** وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ **(81)** وَالَّذِي اَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ **(82)** رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَاَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ **(83)**

"Onlara İbrahim'in haberini de oku! Hani, babasına ve halkına:

-Neye kulluk ediyorsunuz? demişti. Onlar da:

-Putlara kulluk ediyoruz, onlara bağlılıktan hiç ayrılmayız, dediler.

-Onlara dua ettiğinizde sizi işitiyorlar mı? dedi. Ya da size faydaları veya zararları dokunuyor mu?

-Hayır, dediler. Atalarımızı böyle yapıyor bulduk.

-Şimdi gördünüz mü nelere kulluk ettiğinizi? dedi. Sizin ve önceki atalarınızın, evrenin sahibinden başka, onların hepsi benim düşmanımdır.

Beni yaratan O'dur, bana yol gösteren O'dur. Bana şifa veren... Beni öldürecek olan, sonra yeniden beni diriltecek olan O'dur.

Rabbim bana kavrayış kabiliyeti ver ve beni iyiler arasına kat!" (69-83)

Evet, İbrahim de putların batıl ve anlamsız olduğunu kavramış, insanların aptalca bu putlara bağlanmalarının ve savunmalarının hiçbir haklı gerekçesi olmadığını bu örnekte olduğu gibi sergilemiştir. İnsanlar, sırf atalarını buldukları yolda yürümek için asılsız ve anlamsız şeylere kulluk ederler. Herşeyin sahibi, Rabbi, İlahı olan Allah'ı unutup, onun mesajlarına kulak tıkayarak cehaletlerini sergilerler. Allah'ın ayetlerini okuyan, açıklayan kimseleri de atalarının yolundan sapmış, kötü yoldaki kimseler olarak görürler. Oysa, kendi hallerinin muhasebesini yapsalar, kimin doğru yolda, kimin de sapık yolda olduğunu görürler. Dünyanın bir sonunun olduğunu, herkesin Allah'a hesap vereceğini bir günün geleceğini bilirler. Allah'ın yolunda yürümeyenlerin cehennemde cezalandırılacağını; Allah'ın ayetlerine uyanların da cennette nimetlerle ödüllendirileceğini düşünerek, görevlerini yerine getirirler.

İbrahim de görevlerini yerine getirmeye çalışmış, doğruluk ile Rabbine kulluk etmişti. Rabbine yakarışında bakın neler diliyordu:

وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ **(84)** وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ **(85)** وَاغْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ **(86)**

"Ve beni, sonrakiler içinde "doğrunun sözcüsü" yap! Beni nimet cennetlerinin varislerinden kıl! Babamı da bağışla, çünkü o, şaşkınlardandır." (ayet: 84-86)

İbrahim, babasının bağışlanması için yaptığı bu duadan daha sonra vazgeçiriliyor ve "İbrahimin babası için af ve mağfiret dilemesi, sadece ona, bunu vaat etmesindendir. Nitekim onun Allah'ın bir düşmanı olduğunu anlayınca ondan uzaklaşmıştı..."[4] buyruluyor. İbrahim duasında devamla:

وَلاَ تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ (87) يَوْمَ لاَ يَنْفَعُ مَالٌ وَلاَ بَنُونَ (88) اِلاَّ مَنْ اَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ (89) وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ (90) وَبُرِّزَتْ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ (91) وَقِيلَ لَهُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ (92) مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ اَوْ يَنْتَصِرُونَ (93) فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ (94) وَجُنُودُ إِبْلِيسَ اَجْمَعُونَ (95) قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ (96) تَاللَّهِ اِنْ كُنَّا لَفِي ضَلاَلٍ مُبِينٍ (97) إِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ (98) وَمَا اَضَلَّنَا اِلاَّ الْمُجْرِمُونَ (99) فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ (100) وَلاَ صَدِيقٍ حَمِيمٍ (101) فَلَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (102) اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ (103) وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (104)

"İnsanların yeniden diriltilecekleri gün beni rezil etme! O gün, ne mal fayda verir ve ne de çocuklar... Ancak kişi Allah'a tertemiz bir kalp ile gelmiş ola.!

O gün cennet, takva sahipleri için yaklaştırılmıştır. Cehennem de azgınlar için hortlatılmıştır. Onlara:

-Hani nerede, Allah'tan başka kendilerine kulluk ettikleriniz? Hiç size yardım ediyorlar veya kendilerini kurtarabiliyorlar mı? denilir. Onlar, saptırıcılarla birlikte cehennemin içine tepe takla yuvarlanır. Ve İblis'in tüm ordusu da.

Orada, birbirleriyle çekişerek, şöyle derler:

-Vallahi biz, açıkça sapıklıktaydık. Çünkü sizi evrenin sahibi ile eşit tutmuştuk. Bizi hep o günahkârlar şaşırtmıştı.

[4] Tevbe: 114

Şimdi, bir şefaatçimiz de yok. Sıcak bir dost da yok. Keşke bizim bir hakkımız daha olsaydı da mü'minlerden oluverseydik.

İşte bunda da bir ibret vardır. Fakat onların çoğu yine de iman etmezler. Şüphesiz Rabbin güçlüdür, merhametlidir." (ayet: 87-104)

Tüm bu tablolar, Mekke halkının, Peygamber'e karşı tavrını değiştirmesi için birer örnek ve hatırlatmadır. Geçmişten ve gelecekten küçük birer kesit... Fakat, gerçeği gün gibi ortaya çıkaran kesit. Artık, karar onların ve onların konumunda olanlarındır. Peygamberi, yalanlamak kurtuluş değildir. Peygamberle alay etmek ise düşüncesizliğin, sapıklığın ve azgınlığın göstergesidir. Helak ve azaba uğramanın da sebebidir. Nuh kavminin örneğinde olduğu gibi.

105-122: NUH VE KAVMİNİN HABERLERİ

Müşriklere örnek üstüne örnek veriliyor. Musa'dan İbrahim'den ve ahiretten örneklerden sonra şimdi de bir başka elçiden Nuh'tan örnek...

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ (105) إِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ نُوحٌ اَلاَ تَتَّقُونَ (106) اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ (107) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاَطِيعُونِي (108) وَمَا اَسْاَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِي اِلاَّ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ (109) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاَطِيعُونِي (110)

"Nuh'un kavmi de elçileri yalanlamıştı. Kardeşleri Nuh, onlara şöyle demişti:

-Hiç Allah'tan korkmuyor musunuz? Ben, sizin için güvenilir bir elçiyim. Allah'tan korkun ve bana itaat edin. Buna karşılık Sizden bir ücret de istemiyorum. Benim ücretim ancak alemlerin Rabbine aittir. Allah'tan korkun ve bana itaat edin." (ayet: 105-110)

Uyarılarına rağmen, Nuh'un halkı inkarında inat etmeyi ve Nuh'u küçümsemeyi tercih etti. Nuh'a inanan toplumun yoksul kesimi olmasını bahane ettiler. Kendilerini onlardan üstün gördüler. Gariban, yoksul kimselerle aynı ortamda bir araya gelmelerinin mümkün olmadığını, bu durumun, Nuh'un çağrısını da basitleştirdiğini düşündüler:

قَالُوا اَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْاَرْذَلُونَ (111) قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (112) اِنْ حِسَابُهُمْ اِلاَّ عَلَى رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ (113) وَمَا اَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ (114) اِنْ اَنَا اِلاَّ نَذِيرٌ مُبِينٌ (115) قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَانُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ (116)

"-Sana ayak takımı tabi olmuşken, biz sana inanır mıyız? dediler.

Nuh da:

-Onların yaptıkları hakkında bir bilgim yoktur. Onların hesabı ancak Rabbime aittir. Eğer anlarsanız, dedi. Ben, mü'minleri kovacak değilim. Ben, ancak apaçık bir uyarıcıyım.

-Eğer buna son vermezsen ey Nuh, sen gerçekten taşlanacaklardan olacaksın! dediler." (ayet: 111-116)

İşi o kadar azıtmışlardı ki artık açıkça Nuh'u tehdit ediyorlardı. "Ya bu işe bir son ver ya da seni taşa tutup öldüreceğiz" diyorlardı. Nuh'un da artık canına tak demişti. Ellerini açtı ve Yüce Rabbine yalvardı. Çünkü; ondan başka yardımını dileyeceği hiçbir makam yoktu. Allah'tan başka ilah tanımıyordu.

قَالَ رَبِّ اِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِي (117) فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (118) فَاَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ (119) ثُمَّ اَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ (120) اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ (121) وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (122)

"-Rabbim, kavmim beni yalanladı, dedi. Artık sen benimle onların arasını nasıl ayıracaksan ayır, beni ve yanımdaki mü'minleri kurtar.

Bunun üzerine biz, onu ve yanındakileri o yüklü gemide kurtuluşa erdirdik. Sonra geride kalanları da suda boğduk.

İşte bunda da bir ibret vardır. Fakat, onların çoğu yine de inanacak değillerdir. Şüphesiz Rabbin, güçlü olan, merhametli olan O'dur." (ayet: 117-122)

Nuh'un haberleri de kendine gelmek ve yanlışını düzeltmek isteyenler için bir ibret belgesidir. Fakat kafirler, yine de inanmazlar. Çünkü onlar gerçeği görmek için hiç de istekli değiller.

Allah örnekleri peşi peşine sıralamaya devam ediyor. Şimdi Âd Kavmi ve onlara gönderilen Hûd Peygamber'in hayat hikayesi sunulacak.

123-140: ÂD KAVMİ VE HÛD PEYGAMBER

كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ (123) إِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ هُودٌ اَلاَ تَتَّقُونَ (124) اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ (125) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاَطِيعُونِي (126) وَمَا اَسْاَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِي اِلاَّ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ (127) اَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ (128) وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ (129) وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ (130) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاَطِيعُونِي (131) وَاتَّقُوا الَّذِي اَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ (132) اَمَدَّكُمْ بِاَنْعَامٍ وَبَنِينَ (133) وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (134) اِنِّي اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ (135)

"Âd kavmi de elçeleri yalanlamıştı. Kardeşleri Hûd onlara:

-Hiç Allah'tan korkmuyor musunuz? demişti. Ben sizin için güvenilir bir peygamberim Allah'tan korkun ve bana itaat edin. Buna karşılık sizden bir ücret de istemiyorum. Benim ücretim ancak Alemlerin Rabbine aittir. Siz, her tepeye bir alamet bina edip eğlenir misiniz? Ebedi kalacağınızı umarak sağlam yapılar mı ediniyorsunuz? Yakaladığınız zaman da zorbaca tutuyorsunuz. Allah'tan korkun ve bana itaat edin Size bildiğiniz şeyleri sunandan korkun! Size hayvanlar ve çocuklar sundu. Bahçeler ve pınarlar sundu. Ben, sizin için büyük bir günün azabından korkuyorum." (ayet: 123-135)

Hûd'un davetini ve Ad kavminin sahip olduğu imkanları tasvir eden bu ayetlere dikkat ettiğimiz zaman, bu toplumun müreffeh bir toplum olduğu görülür. Teknik yönden ilerlemiş bir toplum, yüksek tepelere yüksek ve şatafatlı binalar yapıyorlarmış, sanki içinde ebedi kalacaklarını zannederek sağlam kaleler, saraylar ve köşkler inşa ediyorlarmış. Sonra her maddi gücü yerinde olan zalim idareciler gibi, onların da zorbalık, katı yüreklilik ve insafsızlık gibi kötü ahlaki özellikleri taşıdıkları anlaşılıyor. Allah'ın kendilerine bahşettiği nimetlerin, Allah'tan geldiğini düşünmeyerek, kendilerinden kaynaklandığı vehmine kapılıyorlar. Allah'ı ve O'nun yasalarını unutmuşlar, sahip oldukları imkanların içerisinde azgınlaşmışlardı.

Kendilerini büyük günün azabıyla uyaran Hûd'a bakın neler diyorlardı?

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا اَوَعَظْتَ اَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ (136) اِنْ هَذَا اِلاَّ خُلُقُ الْاَوَّلِينَ (137) وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ (138)

"Onlar da şöyle dediler:

-Öğüt versen de vermesen de bizim için birdir. Bu, ancak öncekilerin geleneğidir. Biz, azaba uğrayacak da değiliz." (ayet: 136-138)

Ne kadar kendilerinden eminler. Tuttukları atalarının yolunu, geleneğini o kadar benimsemişler ki, doğruluğundan şüpheleri yok ve kesinlikle de azaba çarptırılacaklarını da akıllarının ucundan bile geçirmiyorlar.

فَكَذَّبُوهُ فَاَهْلَكْنَاهُمْ اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ (139) وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (140)

"Hûd'u yalanladılar. Biz de onları helak ettik. İşte bunda bir ibret vardır. Yine de onların çoğu inanacak değildir. Rabbin ise, elbette güçlü olan, merhametli olan O'dur." (ayet: 139-140)

Akıllarından geçmeyen başlarına geliyor. Allah, sağlam şatolarını ve saraylarını başlarına yıkıyor. Öncekilerin geleneği böyle tarumar ediliyor. Allah'ın her şeyin üzerinde olan otoritesi, hakimiyeti bir kez daha ortaya çıkıyor, kafirler helak ediliyor, Hûd ve inananlar rahmete ve merhamete ulaşıyorlar.

141-159: SEMUD KAVMİ VE SALİH (A.S.)

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ (141) إِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ صَالِحٌ اَلاَ تَتَّقُونَ (142) اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ (143) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاَطِيعُونِي (144) وَمَا اَسْاَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِي اِلاَّ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ (145) اَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ (146) فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (147) وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ

طَلْعُهَا هَضِيمٌ (148) وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ (149) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِي (150) وَلاَ تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ (151) الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلاَ يُصْلِحُونَ (152)

"Semud kavmi de peygamberleri yalanlamıştı. Kardeşleri Salih, onlara:

-Hiç Allah'tan korkmuyor musunuz? demişti. Ben, sizin için güvenilir bir elçiyim. Allah'tan korkun ve bana itaat edin. Bu işe karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak Alemlerin Rabbine aittir. Siz, burada güven içinde mi bırakılacaksınız? Bahçelerde, pınarlarda... Ekinler ve yumuşak tomurcuklu hurmalıklar içinde... Dağları oyup, ustalıkla evler yapıyorsunuz. Artık, Allah'tan korkun ve bana itaat edin. Gafil cahillerin emrine uymayın! Onlar yeryüzünde bozgunculuk yapıyorlar, düzeltmiyorlar." (ayet: 142-152)

Semud Kavmi de nimetler içinde yüzen bir toplumdu. Allah, onları her şeyi bol bol vermişti. Fakat, onlar da Allah'ı unutmuşlar, yeryüzünde bozgunculuk yapan zalim ve azgın idarecilerin peşinden gidiyorlar. Allah'ın elçisinin çağrısını duymuyorlardı bile. Ona sen büyülenmiş bir insansın, aklın başında değil, sende bizim gibi bir adamsın, bize ne üstünlüğün var ki? diyorlardı. İşte onların sözleri:

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ (153) مَا أَنْتَ إِلاَّ بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (154) قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ (155) وَلاَ تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ (156)

(Semud Kavmi):

"-Sen, ancak büyülenmiş birisin, dediler. Sen de sadece bizim gibi bir insansın. Eğer, sözlerin doğruysa bize bir mucize getir bakalım.

(Salih):

-İşte şu, bir devedir. Su içme hakkı belli bir gün onundur, belli bir gün sizindir, dedi. Sakın ona bir kötülük etmeyin; aksi halde sizi korkunç bir günün azabı yakalar." (ayet: 153-156)

Salih Peygamber'den mucize isteyenler, olağan üstü özelliklere sahip dişi deveyi, kendilerine bol bol süt vermesine rağmen, azgınlık-

ları ve vahşilikleri sebebiyle kestiler. Salih Peygamberin tüm uyarı ve korkutmalarına kulaklarını tıkayıp, ciddiye almadılar.

فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ (157) فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ (158) وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (159)

"Onu kestiler sonra da pişman oldular. Çünkü onları azap yakaladı. Bu olay da gerçekten bir ibret vardır. Fakat onların çoğu yine de iman etmiş değildir. Rabbin ise, elbette güçlü olan, merhametli olan O'dur." (ayet: 157-159)

160-175: Hz. LÛT PEYGAMBER VE KAVMİ

Peygamberlerini dinlemeyen ve sapıklık içinde olan kavimlerden biri de Lût'un kavmi idi. Daha önce anlatılan toplumların yolunu izlediler. Her kavmin, azgınlıkta belirgin bir özelliği olduğu gibi Lût kavmi de cinsel sapıklık hastalığına düşmüşlerdi. Onları helâke sürükleyecek bu çirkin fiilden Hz. Lût onları sakındırıp, azapla uyararak tehdit ediyordu.

Şimdi Hz. lût'un hikayesini ayetlerden izleyelim:

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ (160) إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلاَ تَتَّقُونَ (161) إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ (162) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِي (163) وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي إِلاَّ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ (164) أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ (165) وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ (166) قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَالُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ (167) قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ (168) رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ (169) فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ (170) إِلاَّ عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ (171) ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ (172) وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ (173) إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ

اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ (174) وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (175)

"Lût'un kavmi de elçileri yalanlamıştı. Kardeşleri Lût onlara:

-Hiç Allah'tan korkmuyor musunuz? demişti. Ben, sizin için güvenilir bir peygamberim Allah'tan korkun ve bana itaat edin. Bu işime karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim, ücretim ancak Alemlerin Rabbi'ne aittir.

-Rabbinizin, sizin için yarattığı eşlerinizi bırakıyorsunuz da insanlar içinde erkeklere mi yaklaşıyorsunuz? Gerçekten siz, azgın bir toplumsunuz.

(Kavmi):

-Ey Lût, eğer (bu vaazlarına) son vermezsen, elbette sürgün edileceklerden olacaksın, dediler.

(Lut):

-Ben sizin yaptıklarınızdan tiksiniyorum, dedi. Rabbim, beni ve yakınlarımı onların yaptıklarından kurtar.

Onu ve tüm yakınlarını kurtardık. Sadece geride kalanlar içindeki bir kocakarı hariç… Sonra, diğerlerini yerle bir ettik. Üzerlerine şiddetli bir yağmur yağdırdık. Uyarılmışların yağmuru ne kötü idi..

İşte bunda da bir ibret vardır. Fakat, onların çoğu yine de inanmamıştı.

Rabbin ise, elbette, güçlü olan, merhametli olan O'dur." (ayet: 160-175)

Evet, sapık bir toplum da böyle cezalandırılmıştı. Fakat Mekke toplumu bu olaydan bir ders çıkarmış mıydı? Mekke'nin ileri gelen müşrikleri artık Peygamber'e itaat edecek miydi? Veya Mekke müşriklerinin konumundaki diğer insanlar, bu olaydan kendilerine ders çıkarıp, kötü yoldan dönecekler, hayatlarını Allah'ın emirlerine göre düzenleyecekler miydi?

Kimbilir?

176-191: EYKELİLER VE ŞUAYB

كَذَّبَ اَصْحَابُ الْاَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ (176) إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ اَلاَ تَتَّقُونَ (177) اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ (178) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاَطِيعُونِي (179) وَمَا اَسْاَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِي اِلاَّ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ (180)

İşte size bir başka tarihi kesit ve iman küfür; ihlas şirk mücadelesinden bir tablo:

Medyen halkı olan Eykelilerin şirki! Ağaçları birbirine girmiş ormanlık bir bölgede yaşadıkları "eyke" kelimesine verilen anlamdan anlaşılıyor. Medyen'in de bu ormanlık bölge yakınında olduğu, rivayete göre Akabe boğazı yakınında, Hicazla Filistin arasında kalan bölge olduğu belirtiliyor.[5] Ayetler her defasında olduğu gibi yine peygamberlerin kendilerini tanıtıp Allah'a davet etmesiyle konuya giriş yapıyor.:

"Eyke halkı da peygamberleri yalanlamıştı. Şuayb onlara:

-Hiç Allah'tan korkmuyor musunuz? demişti. Ben, sizin için güvenilir bir peygamberim. Allah'tan korkun ve bana itaat edin Bu işime karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak Alemlerin Rabbine aittir." (ayet: 176-180)

Şuayb, her peygamber gibi onlara genel duyuru yaptıktan sonra, o toplumun önde gelen yaygın bir hatasını da hatırlatarak, Allah'ın o konudaki ayetlerini açıklıyor.

اَوْفُوا الْكَيْلَ وَلاَ تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ (181) وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ (182) وَلاَ تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَاءَهُمْ وَلاَ تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ (183) وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْاَوَّلِينَ (184)

"Ölçüyü tam tutun. Eksik tartanlardan olmayın. Dosdoğru terazi ile tartın. İnsanlar eşyalarını değerinden düşürmeyin. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak, karışıklık çıkarmayın. Sizi ve daha önceki nesilleri yaratandan korkun." (ayet: 181-184)

Ekonominin temel şartlarından olan ölçünün eksik yapılmaması, hak yenmemesi, doğru terazi ile tartılması ve insanların mallarının gerçek değerinin korunması gereği açıklanıyor. Günümüzde sıkça

[5] Fizilal, Şuara Sûresi Tefsiri.

karşılaştığımız, haksız rekabet, tekelcilik, devlet ya da özel sektörün ucuza alıp, pahalıya satma ve bol kâr elde etme düşüncesi, bir yanda üretici ve çiftçinin malını gerçek değerinin altında elinden alırken, diğer yanda tek satıcı olmanın verdiği avantajla, çok yüksek bir fiatla halkın onu almak zorunda bırakılması bir zulümdür. Borsadaki dalgalanmalar ve hisse senetlerinin gerçek değerinin altına düşürülmesi veya yükseltilmesi de bu tür haksızlıklardandır.

Kısaca kapitalist sistem, ekonomik haksızlığın temelini oluşturmaktadır. Başkalarını düşünmeyen, sadece kendi çıkarı için çalışan bir düzen zulüm getirir.

Şuayb'in sözlerine karşılık toplum ne cevap vermişti?

قَالُوا اِنَّمَا اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ **(185)** وَمَا اَنْتَ اِلاَّ بَشَرٌ مِثْلُنَا وَاِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ **(186)** فَاَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ **(187)** قَالَ رَبِّي اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ **(188)**

"-Sen, ancak büyülenmiş bir adamsın dediler. Sen, sadece bizim gibi bir insansın. Gerçekten senin yalancı olduğunu sanıyoruz. Eğer, doğru söylüyorsan haydi üzerimize gökten bir parça düşürüver.

(Şuayb):

-Sizin yaptıklarınızı Rabbim çok iyi biliyor, dedi." (ayet: 185-188)

Şuayb, onların isteklerini böylece Rabbi'ne havale etti. Madem, gökten üzerinize bir azap parçası düşürülmesini istiyorsunuz. Ben de bu arzunuzu, sizin yanınızda Allah'a havale ediyorum. Bekleyin bakalım!..

فَكَذَّبُوهُ فَاَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ اِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ **(189)** اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ **(190)** وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ **(191)**

"Onu yalanlamışlardı da, onları bulutlu bir günün azabı yakalamıştı. O, büyük günün azabı idi.

İşte bu olayda da bir ibret vardır, fakat onların çoğu yine de inanmış değildir. Rabbin ise, elbette güçlü olan, merhametli olan O'dur." (ayet: 189-191)

Bu tarihi olay da beklenen bir sonuçla neticelenmiştir. Peygamberin çağrısına kulak vermeyen müşrikler helak edilmiştir. Bu Allah'ın kanunudur. Mekkeli Müşrikler de Hz. Muhammed'e (s.a.v.) karşı gelirlerse aynı akıbeti beklesinler. Daha sonraki asırlarda da, Kur'an'ın çağrısına, Kur'an'a çağıranlara aynı düşmanlığı gösterenler de azaptan başka bir şey beklemesinler.

192-227: HZ. MUHAMMED (S.A.V.) VE MEKKELİLER

Sûre, baştan sona verdiği mesajı burada da yöneliyor. Tarihten verdiği örneklerle yoğun olarak işlediği konuya son noktayı koyarken, önceki peygamberlerin halka ilettikleri mesaja benzer bir mesaj yer almaktadır. Muhammed (s.a.v.)'in peygamberliği Allah tarafından ayetlerle tasdik edilirken, inkarcıların tutumu daha geniş olarak ele alınmakta ve başlarına gelecek azapla uyarılmaktadırlar. Önceki toplumların önde gelen bir hataları daha önceki ayetlerde açıklanarak, peygamberin dilinden uyarıldığı gibi, Arap toplumunun da saçma sapan şiirlerle, cinlerle kurdukları sapık iletişim ve şairlerin yapmadıklarını söyleyen şaşkınlar oluşu dile getirilerek, böylesi saçmalıklar reddedilmektedir. Kur'an'ın gerçek mahiyeti ortaya konmaktadır.

وَاِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ **(192)** نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْاَمِينُ **(193)** عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ **(194)** بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ **(195)**وَاِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْاَوَّلِينَ **(196)**اَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةً اَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ **(197)** وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْاَعْجَمِينَ **(198)** فَقَرَاَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ **(199)** كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ **(200)** لاَ يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ **(201)** فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لاَ يَشْعُرُونَ **(202)** فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ **(203)** اَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ **(204)** اَفَرَاَيْتَ اِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ **(205)** ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ **(206)** مَا اَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ **(207)**

"Şüphesiz bu, Alemlerin Rabbinin indirmesidir. Onu, uyarıcılardan olman için, senin kalbine apaçık Arapça'yla Cebrail indirmiştir. O, önceki kitaplarda da (bildirilmiştir).

İsrailoğulları'nın bilginlerinin onu bilmeleri, onlar için bir belge değil midir?

Eğer onu bir yabancıya indirseydik, o da onlara okusaydı, yine de ona inanmazlardı.

İşte böylece onu suçluların kalbine sokarız da açık azabı görünceye kadar yine de ona inanmazlar. O azap, onlara farkında olmadıkları bir anda ansızın gelir. İşte o zaman:

-Acaba bize biraz daha süre tanınır mı? derler. Oysa onlar, bir an önce azabımız için acele etmiyorlar mıydı?

Gördün mü onları senelerce nimetlendirsek, sonra da onlara vaat edilen azap gelse.. Nimet içinde bulunmaları onlara ne fayda sağlar?" (ayet: 192-207)

Elbette hiçbir fayda sağlamaz. Onları azaptan kurtaramaz. Onlar hak ettikleri azaba çarptırılırlar. Nitekim onlara bir uyarıcı gelmiştir. Allah, uyarıcı göndermeden hiçbir ülkeyi helak etmez.

وَمَا اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ اِلاَّ لَهَا مُنْذِرُونَ **(208)** ذِكْرَى وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ **(209)**

"Uyarıcılar göndermediğimiz hiçbir ülkeyi helak etmedik. Hiçbir zaman zulmedici olmadık." (ayet: 208-209)

Müşrikler, peygamberin okuduğu Kur'an'ı şiir olarak yorumluyorlar, Peygamber'e şair diyorlar ve Kur'an'ı şeytanların indirdiğini iddia ediyorlardı. Kur'an bunu reddediyor:

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ **(210)** وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ **(211)** اِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ **(212)**

"Kur'an'ı şeytanlar indirmedi. Bu onlara düşmez, buna güçleri de yetmez. Çünkü onlar, vahyi dinlemekten uzak tutulmuşlardır." (ayet: 210-212)

Şeytanların Kur'an'ın indirilmesiyle hiç bir ilişkileri olamaz. Şeytanlar, kötülüğün, bozgunculuğun ve batılın temsilcileridir. Kur'an ise iyiliği, doğruluğu, düzeltmeyi ve hakkı gösterir. İnsanları yardımlaşmaya, Allah'ın verdiği rızıklardan fakirlere, muhtaçlara dağıtmaya teşvik eder. Kötü sözü ve kötü işleri yasaklar, güzel ahlakı över. Her türlü fe-

nalıktan insanları sakındırır. Bu kitapta şeytanlar lanetlenmiş ve büyük azapla tehdit olunmuşlardır. Şeytan, kendi indirdiği kitapta kendini lanetler mi?

Kur'an, tüm insanları tek ilaha kulluğa davet etmektedir. Bu da şeytana aykırı bir çağrıdır. Kur'an, Allah'tan başkasına el açmayı, dua etmeyi, Peygamber'e bile yasaklamakta ve aksi halde azabı hatırlatmaktadır.

فَلاَ تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَـهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ (213)

"Allah ile beraber başka bir ilaha yalvarma, azap görenlerden olursun." (ayet: 213)

Sûrenin bu son kısmında Peygamber'e verilen öğütler, Peygamber'le mücadele eden müşriklere yapılan uyarıların ardından, herkesin Allah'ın kulu olduğu gerçeğini ortaya koyması açısından önemlidir. Nitekim Peygamber de Allah'ın kuludur. O da, kulluk ile görevlidir. Allah'tan başkasına kulluk ve dua ederse azaba çarptırılır.

وَاَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْاَقْرَبِينَ (214) وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (215) فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ اِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ (216) وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ (217) الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ (218) وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ (219) اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (220) هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ (221) تَنَزَّلُ عَلَى كُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيمٍ (222) يُلْقُونَ السَّمْعَ وَاَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ (223)

"En yakın akrabanı uyar. Sana tabi olan mü'minlere yumuşak davran. Eğer sana isyan ederlerse, ben, sizin yaptıklarınızdan uzağım, de. Güçlü ve merhametli olan Allah'a bağlan! Ki O, seni (namaza) kalktığın zaman da görür. Secde edenler ile (secdeye) yatıp kalktığın zaman da görür.. Çünkü o işitendir, bilendir.

Şeytanların kime indiğini size haber vereyim mi?

Onlar, her günahkar, sahtekarlara inerler. Onlar (şeytanlara) kulak verirler, çoğu zaten yalancıdır." (ayet: 214-223)

Şeytanlar, günahkarlara iner. Şeytana kulak veren günahkar, yalancı ve sahtekarlar kimlerdir?

اَفَّاكٍ اَثِيمٍ Bunların başında, kahinler, medyumlar gelir. Bunlara cinlerin haberler ulaştırdığına inanan cahil insanlar, bunlara koşar ve dertlerine deva olmaları için yalvarırlar. Oysa, önünde diz çöküp el açılacak olan, sadece Allah'tır. Kendilerine şeytanların, cinlerin indiği kimseler günahkar, fasık ve sahtekar kimselerdir. İnsanların mallarını haksız olarak yerler. Onlara birtakım evham ve hayaller sunarlar. Onları doğru yola ulaştırmaktan uzaktırlar. Batıl savunucusu şairler de bunlardandır. Şairlerin şiirlerini şarkı haline getirip okuyanlar da aynı şekilde gerçeğe dayanmayan, batıl ve hayali kuruntularla insanları oyalarlar.

وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمْ الْغَاوُونَ **(224)** اَلَمْ تَرَى اَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ **(225)** وَاَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لاَ يَفْعَلُونَ **(226)**

"... Ve şairler, onlara da azgınlar uyar. Bilmez misin ki onlar her vadide şaşkın şaşkın dolaşırlar ve yapmadıkları şeyleri söylerler." (ayet: 224 -226)

Burada adı geçen şairler, gerçeği değil batılı söyleyen, Kur'an'a dayanmayan, şaşkın, kendinden geçmiş ve yaşadıklarını, yaptıklarını değil,hayalinde gördüklerini dile getiren, saçma sapan sözler ile insanların şehevi duygularını kamçılayan veya onları gereksiz gam ve keder içinde kıvrandıran veya haksız yere saldırgan ve zalim edici şiirler söyleyen kimselerdir.

اِلاَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا اَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ **(227)**

"İman eden, doğruları yapan ve çokça Allah'ı zikreden, zulme uğradıkları zaman kendilerini savunanlar hariç. Zalimler, nasıl bir inkılapla devrileceklerini yakında öğrenecekler!"(ayet: 227)

Şiirin iman eden, doğruları yapan ve çokça Allah'ı zikreden bir kimsenin dilinde anlamı çok farklıdır. O zaman şiir, iyiliğin kılıcıdır. İnsanları şeytanın peşinden gitmemeye çağırır. Kafir müşriklere karşı bir silah olur. Nitekim peygamberimizin Hassan bin Sabit, Abdullah bin Revaha gibi şairleri vardı. Bunlar kafirleri hicveder, Peygamber'i över, mü'minleri cihata davet ederdi. Peygamberimiz de onları şiir söylemeye teşvik ederdi.

ŞUARÂ SURESİNDEN EMİRLER -YASAKLAR

1- Allah'tan korkun ve elçisine uyun. (110, 126, 131, 144, 150)

2- Yeryüzünde bozgunculuk yapan, islah etmeyen beyinsizlere itaat etmeyin."(151, 152)

3- Rabbinizin sizin için yarattığı eşlerinizi bırakıp, şehvetle erkeklere yaklaşmayın. Çünkü bu çok iğrenç bir pisliktir. (165-166)

4- Ölçüyü tam tutun. Eksik tartmayın. Doğru terazi ile tartın. (181-182)

5- İnsanların mallarının değerini düşürmeyin, yeryüzünde bozgunculuk yapmayın. (183)

6- Sizi ve daha önceki nesilleri yaratan Allah'tan korkun.(184)

7- Allah ile birlikte başka bir ilaha yalvarma; yoksa azaba çarptırılırsın.(213)

8- Önce en yakın akrabanı uyar. (214)

9- Mü'minlerden sana uyanlara yumuşak davran. (215)

سورة النمل

NEML SÛRESİ (27)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Adı: Neml, karınca anlamına gelir. 18. ayette karıncalardan bahsedildiği için bu adı almıştır.

İndiriliş Zamanı: Mekke döneminde Şuara sûresinden sonra indirilmiştir.

Sûrenin Konuları: Mekke döneminin havasına uygun olarak Şuârâ Sûresinde olduğu gibi, vahiy gerçeği, önceki peygamberler ve kavimlerin hikayeleri bir başka açıdan ve önceki sûreden biraz daha farklı bir yorumla yeniden hatırlatılıyor. Sonra Kur'an gerçeği farklı yönleriyle yeniden gündeme getiriliyor.

1-6. ayetler: Kur'an, inanan, inanmayan muhataplar.

7-14 ayetler: Musa ve ayetleri.

15-22. ayetler: Davud ve Süleyman'ın anılışı.

23-44. ayetler: Süleyman ve Sebe melikesi.

45-53. ayetler: Semûd Kavmi ve Salih Peygamber.

54-58. ayetler: Lût kavminin azgınlığı ve sonu,

59-65. ayetler: Allah ve başka ilahlar

66-72. ayetler: Ahiret ve azap

73-79. ayetler: Rab ve kitap

80-90. ayetler: İnkarcıların sonu ve hesap günü.

91-93. ayetler: Allah'ın emirleri

1-6: KUR'AN, MÜ'MİN VE KAFİR

طٰسٓ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ (1) هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ (2) اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلاَةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ (3) اِنَّ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ اَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ (4)

"Tâ Sîn. Bunlar, Kur'an'ın va apaçık kitabın ayetleridir. Müminler için rehber ve müjdedir. Onlar, namazı kılarlar, zekatı verirler ve ahirete de kesin olarak inanırlar.

Ahirete inanmayanlar ise, biz onlara amellerini süsledik de onlar bocalayıp dururlar."(ayet: 1-4)

Mü'minler, Allah'ın ayetlerine kulak verirler, onun rehberliğinde hayatlarına yön verirler. Bu hayat da onları cennete götürür. Bunun i-çin Kur'an, mü'minlerin rehberi ve müjdesidir. Mü'minlerin imanlarının göstergesi ise, namazdır. Namaz, Kur'an'ın rehberliğinin kabulünün ilk işaretidir. Zekat bunu pekiştiren ikinci önemli noktadır. Zekat, klasik anlamda bilindiği gibi insanın malının kırkta birini vermekten ibaret bir ibadet değildir. Zekat arınmayı, ifade eden bir ameldir. Zekat, kişinin sırf bu dünya için yaşamadığını göstermek amacıyla sahip olduğu im-kanları başkalarıyla paylaşması, yardımlaşması ve fedakarlık etmesi-dir. Bu ahiret inancının göstergesi olarak gerçekleşir. Ahirete iman eden insan, Allah yolunda harcadığı her kuruşun, Allah katında değer kazanarak kendisine ödeneceğini bilir. Ahirete inanan kimseler, daha kârlı olan ahiret yatırımı yaparlar. İnanmayanlar ise, tüm yatırımı dün-ya için yaparlar. İman edenlere ahiret yatırımı daha anlamlı ve daha kazançlı gelir. İnanmayanlara ise, şeytan, dünya hayatını daha cazip ve süslü gösterir. Onlar da hiç durmadan dünyalık için çalışırlar. Fa-kat, sonunda iflas ederler. Çünkü ömür biter, dünyalıklar dünyada ka-lır, kendisi hesap vermek üzere Allah'ın huzuruna getirilir.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْاَخْسَرُونَ (5)

"İşte onlar! En kötü azap onlar içindir. Ahirette en büyük hüsrana uğrayacak olanlar, Onlardır." (ayet: 5) Çünkü onlar, Rabbin kendileri-ne rehber olarak indirdiği Kur'an'ı izlemezler. O kitabın, her şeyin sa-hibi ve her şeyi en iyi bilen Allah tarafından indirilmiş olması onları pek etkilemez.

وَاِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ (6)

"Şüphesiz sen, Hakim ve alim olanın katından Kur'an'ı almaktasın!" (ayet: 6)

Mü'minler, bu büyük ihsanın farkındadırlar. Ve onlar, Kur'an'la yaşarlar. Her şeyin hakimine boyun eğerler, onun her şeyi bildiğini ve en doğru yolu gösterdiğine inanırlar. Kullara kul olmazlar. Hesaplarını yalnızca dünya ile sınırlandırmazlar.

7-14: Hz. MUSA VE AYETLER

Hakim ve alim olan kimdir?

Kimin hakimiyeti gerçek ve ölümsüz bir hakimiyettir?

Ölümsüz gerçeği, kainatın sırlarını kim bilir?

İşte Allah, bu sorunun cevabını Musa (a.s)'nın hayat hikayesi ile bize veriyor.

إِذْ قَالَ مُوسَى لِاَهْلِهِ اِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ آتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ (7) فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ اَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (8) يَامُوسَى اِنَّهُ اَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (9) وَاَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَامُوسَى لاَ تَخَفْ اِنِّي لاَ يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ (10) اِلاَّ مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَاِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ (11)

"Hani Musa, ailesine:

-Ben bir ateş gördüm, oradan size bir haber getireceğim, veya ısınabileceğimiz bir parça ateş getiririm, demişti. Oraya geldiğinde.

-Ateşin içinde ve etrafında bulunanlar mübarek kılında. Alemlerin Rabbi eksiklikten uzaktır diye seslenildi. Ey Musa, ben Aziz ve Hakim olan Allah'ım! Değneğini at! Sanki onun bir yılan gibi hareket ettiğini görünce, arkasına bakmadan dönüp kaçtı.

-Ey Musa korkma! Benim yanımda Peygamberler korkmaz. Ancak zulmedenler korkar. Kötülükten sonra iyilik yolunu tutarsa, ben, bağışlarım, merhamet ederim." (ayet: 7-11)

Hz. Musa, ailesi ile birlikte Mısır'a dönerken soğuk ve karanlık bir gecede, Tuva vadisinde ilahi vahye muhatap oldu. Rabbi onunla konuştu. Onu peygamberliğe seçti. Musa daha önce bir suç işleyerek adam öldürmüştü. Bunun için kaçmış yaptığına pişman olmuştu. Yıllarca Şuayb Peygamber'in yanında kalmış, onun eğitimini almış ve örnek bir kul olmuştu. Şimdi de Rabbi Musa'yı seçmiş ve onun suçunu da bağışlamıştı. Onun Firavun'a gidip, onu ve kavmini uyarmasını, onlara kendine verdiği mucizeleri göstermesini istiyordu.

وَاَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ فِي تِسْعِ آيَاتٍ اِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ (12) فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ (13)

"-Elini koynuna sok, hiç kusursuz, bembeyaz çıksın. Firavun'a ve kavmine olan dokuz mucizeden biri budur.

Onlar, yoldan çıkmış bir toplumdur. Nitekim ayetlerimiz, gözleriyle görecekleri şekilde, kedilerine gelince

-Bu, apaçık bir sihirdir! dediler." (ayet: 12-13)

Onlar, Musa'nın gösterdiği mucizelerin sihir olduğuna inandıkları için böyle söylemediler. Onlar, Musa'nın gösterdiklerinin asla bir sihir olmadığını çok iyi biliyorlardı, fakat kalblerinin kanaat getirdiği gerçeği, söylemeye dilleri varmıyordu. Çünkü onlar zalimdi, çünkü onlar büyüklük taslayan bir toplumdu.

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا اَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ (14)

"Gerçeği çok iyi anladıkları halde, sırf zalimlik ve büyüklenme yüzünden inkar ettiler. İşte bak, bozguncuların sonu nasıl oldu?!" (ayet: 14)

Firavun ve askerleri suda boğularak cezalandırıldılar.[6]

[6] Musa'nın gösterdiği diğer mucizeler için bkz. A'raf: 107-136.

15-22: Hz. DAVUD Hz. SÜLEYMAN VE İLİM

Bu bölümde İsrailoğullarının hakkında ihtilaf ettikleri birçok konu anlatılmaktadır. Bilindiği gibi Hz. Musa, Hz. Davud ve Hz. Süleyman Peygamberler, İsrailoğullarının en büyük peygamberlerindendir. Allahu Teâlâ, yukarıdaki ayetlerde Musa'ya verilen mucizeleri dile getirdikten sonra, Davud ve Süleyman (a.s.)'ın peygamberliklerine işaretle, özellikle Süleyman'ın çok ilginç ve mucizevi hayatından bazı detaylar veriyor.

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالاَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ (15) وَوَرِثَ
سُلَيْمَانُ دَاوُودَ وَقَالَ يَاأَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنطِقَ الطَّيْرِ
وَأُوتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ (16)
وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ
يُوزَعُونَ (17) حَتَّى إِذَا أَتَوْا عَلَى وَادِي النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ
يَاأَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لاَ يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ
وَجُنُودُهُ وَهُمْ لاَ يَشْعُرُونَ (18) فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا
وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ
وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي
بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ (19)

"Davud'a ve Süleyman'a da ilim vermiştik. Onlar da:

-Bizi, mü'min kullarından çoğuna üstün kılan Allah'a hamdolsun, demişlerdi.

Süleyman, Davud'a mirasçı olmuş ve:

-Ey insanlar, Bize kuşların dili öğretildi ve bize her şey verildi, demişti. İşte bu apaçık bir lütuftur.

Süleyman'ın cinlerden, insanlardan ve kuşlardan oluşan ordusu bölük bölük topladı.

Karınca Vadisine geldikleri zaman, bir karınca!

-Ey karıncalar, yuvalarınıza girin, Süleyman ve askerleri farkına varmadan sizi ezmesinler dedi. Süleyman, karıncanın bu sözüne gülerek tebessüm edip:

-Rabbim bana, anama ve babama verdiğin nimetine şükretmemi ve hoşnut olacağın işi yapmamı bana kolay kıl, beni rahmetinle iyi kulların arasına kat." (ayet: 15-19)

Hz. Süleyman'a ilim verilmiş, kuşların dili öğretilmiş, karıncaların dilinden anlar hale getirilmişti. Onun bu özelliği, kendi tecrübeleri ve araştırmalarının bir sonucu muydu; yoksa, Allah'ın ihsanı mıydı? Öncelikle şunu bilmek gerekir ki, Allah Hz. Süleyman'a, diğer insanlara vermediği bir saltanat, bir kabiliyet ve anlayış vermişti. Bu, başlı başına bir ayrıcalıktı. Modernist yaklaşımın bir zorlaması olarak, On'a bahşedilen bu üstünlüklerin mucize olmadığını, teknik bazı izahlar getirmeye çalışarak iddia etmek pek tatmin edici görünmüyor. Bugün, teknik gelişmelerle bazı konular yorumlanabilse bile, bunu milattan binlerce yıl öncenin teknik imkan ve birikimi ile yorumlamanın imkanı olmasa gerek. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in bu ayetleri kendilerine okuduğu Arapların da, bugünkü modernistlerin anlayışına uygun bir anlayışta olduklarını iddia etmekte güç görünüyor.

Biz, tekrar konumuza dönerek, Süleyman'ın kuşlarla olan diyaloguna ve hüdhüdün marifetlerine bakalım. Hz. Süleyman, cinler, kuşlar ve insanlardan oluşan ordusunu yola çıkarmış ve karıncalar vadisini geçmişti. Bu arada kuşları denetledi.

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ (20) لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ أَوْ لَيَأْتِيَنِّي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ (21) فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ (22)

"Kuşları gözden geçirdi ve:

-Hüdhüdü neden göremiyorum? dedi. Yoksa, kayıplara mı karıştı? Ya bana apaçık bir belge getirecek, ya da onu şiddetli bir cezaya çarptıracağım veya keseceğim. Çok geçmeden hüdhüd geldi ve:

-Senin bilmediğin bir şeyi öğrendim ve sana Sebe'den gerçek bir haber getirdim dedi." (ayet: 20-22)

Burada Hz. Süleyman'ın ordunun intizamında ne kadar titiz davrandığını, koskoca ordu da bir hüdhüd kuşunun eksikliğini tespit ettiğini görüyoruz.

23-44: Hz. SÜLEYMAN VE SEB'E KRALİÇESİ

Hüdhüd kuşu Hz. Süleyman'a ne haber getirmişti? Bu haber hüdhüdün affedilmesine yetecek miydi?

اِنِّي وَجَدتُّ امْرَاَةً تَمْلِكُهُمْ وَاُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ **(23)** وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمْ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنْ السَّبِيلِ فَهُمْ لاَ يَهْتَدُونَ **(24)** اَلاَّ يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ **(25)** اَللَّهُ لاَ إِلَهَ اِلاَّ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ **(26)**

"-Ben, orada hükümdarlık eden bir kadın buldum. Bu kadına her şey verilmiş, onun bir de kocaman taht'ı var.

Onu ve kavmini Allah'ı bırakıp, güneşe tapar buldum. Şeytan onlara yaptıklarını güzel göstermiş ve onları yoldan çıkarmış bu yüzden onlar doğru yolu göremiyorlar.

Onlar ne diye göklerin ve yerin sırlarını ortaya çıkaran, gizlediğinizi de açıkladığınızı da bilen, Allah'a secde etmiyorlar?

Kendisinden başka ilah olmayan Allah odur ki en büyük tahtın sahibidir." (ayet: 23-26)

Allah, bu ayetlerde bize hüdhüdün diliyle, kuş kadar beyinlerini kullanamayan cahil müşriklerin saplandığı batılı gösteriyor. Hüdhüd'ün verdiği haberlerden emin olmak isteyen Hz. Süleyman, bir mektup yazıp, bunu Sebe'ye götürmesini ister.

قَالَ سَنَنْظُرُ اَصَدَقْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ **(27)** اِذْهَبْ بِكِتَابِي هَذَا فَاَلْقِهِ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ **(28)**

"Süleyman: "Doğru mu söylüyorsun, yoksa yalancılardan mısın, bakacağız" dedi.

-Bu mektubumu götür ve onlara ilet, sonra onlardan biraz ayrıl ve neye başvuracaklarına bak!" (ayet: 27-28)

Hüdhüd mektubu götürür, Hz. Süleyman'ın istediği gibi Seb'e Kraliçesinin eline geçecek şekilde bırakır. Mektubu eline alan melike şöyle dedi:

قَالَتْ يَاأَيُّهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ (29) إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِاسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ (30) أَلاَّ تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ (31) قَالَتْ يَاأَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِي (32)

"-Ey ileri gelenler, bana çok önemli bir mektup atıldı. O, Süleyman'dan ve çok merhametli, çok şefkatli Allah'ın adıyla (başlıyor). Bana karşı büyüklenmeyin ve müslüman olarak bana gelin diye yazıyor.

Ey ileri gelenler, bu hususta bana görüşlerinizi belirtin. Siz hazır olmadıkça bir iş hakkında kesin karar veremem, dedi." (ayet: 29-32)

Kraliçenin kendilerine danıştığı konuyu aralarında görüşen yetkili ve seçkin kimseler kendilerinin savaşacak güçte olduklarını fakat, son kararı kraliçeye bırakmak gerektiğini düşünerek fikirlerini açıkladılar.

قَالُوا نَحْنُ أُوْلُوا قُوَّةٍ وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ (33) قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ (34) وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ (35)

"Onlar da:

-Biz güçlü kuvvetli, zorba savaşçılarız, fakat emir senindir, ne istersen emret, dediler.

-Krallar bir ülkeye girdikleri zaman, orayı kırıp geçirirler, halkının mevki ve makam sahiplerini alçaltırlar. Bunlar da böyle yapabilirler. Ben, onlara bir hediye göndereceğim, bakalım elçiler neyle geri dönecekler." (ayet: 34-35)

Kraliçe elçilerini hazırlayıp, ellerine hediyeleri de tutuşturarak Hz. Süleyman'ın ülkesine gönderir. Elçilerin gözlemlerine ve alacakları tepkiye göre hareket etmeyi düşünür.

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ اَتُمِدُّونَنِي بِمَالٍ فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ بَلْ اَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ (36) اِرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لاَ قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا اَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ (37)

"Elçi Süleyman'a geldiği zaman, Süleyman ona dedi ki:

-Siz bana mal ile yardım mı edeceksiniz? Allah'ın bana verdikleri, size verdiklerinden daha hayırlıdır. Belki siz hediyenizle öğünürsünüz. Onlara dön, karşı koyamayacakları bir ordu ile gelmekte olduğumuzu haber ver. Onlara aşağılık bir halde, küçük düşürerek oradan çıkaracağız." (ayet: 36-37)

Süleyman (a.s) elçiyi gönderdikten sonra, muhteşem ordusunun komutanlarına dönerek:

قَالَ يَااَيُّهَا الْمَلَأُ اَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ اَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ (38) قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ اَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ اَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَاِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ اَمِينٌ (39) قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ اَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ اَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي اَاَشْكُرُ اَمْ اَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ (40)

"-Ey ileri gelenler, onlar teslim olup gelmeden önce onun tahtını bana hanginiz getirecek, dedi.

Cinlerden biri :

-Ben, onu sana, sen yerinden kalkmadan önce getiririm. Buna gücümün yeteceğinden eminim, dedi. Kitap'tan bir bilgiye sahip olan kimse ise:

-Ben, gözünü açıp kapayıncaya kadar onu sana getiririm dedi. Süleyman o anda tahtı yanında görünce,

-Bu, Rabbimin lütfundandır. Şükür mü edeceğim, yoksa nankörlük mü yapacağım diye beni deniyor. Kim şükrederse, ancak kendisi için

şükreder, kim de nankörlük ederse, Rabbim onun şükrüne muhtaç değildir. O çok cömerttir, dedi." (ayet: 38-40)

Allah keremiyle kullarına çok büyük iyiliklerde bulunur. Hz. Süleyman da bu kullarından biridir. Bazı kullar, Allah'ın kendilerine verdiği nimetleri, sanki kendi güçleriyle elde etmiş gibi haksız bir gurura kapılırlar. Büyüklük taslarlar. Bazıları ise, sahip oldukları her şeyin Allah'ın bir bağışı olduğunun bilincindedirler. Hz. Süleyman da bu kimselerden biriydi. O, olağanüstü imkanlarla donatılmış olmasına rağmen, ilahlık taslamadı. Oysa birçok kral, onun sahip olduklarının kırkta birine bile sahip olsalardı kendilerini çoktan ilah ilan ederlerdi.

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لاَ يَهْتَدُونَ **(41)** فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ **(42)** وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ **(43)**

"Tahtın şeklini değiştirin bakalım, onu tanıyabilecek mi; yoksa tanımayanlardan mı olacak? dedi.

Kraliçe geldiği zaman:

-Senin tahtın böyle miydi? denildi. O da:

-Sanki bu o! Daha önce bize bilgi verildi ve müslüman olduk, dedi. Onu Allah'tan başka taptıkları alıkoymuştu. Çünkü O, kafir bir toplumdandı."(ayet: 41-43)

Kraliçeyi batıla kulluk etmesi, doğru yolu görmekten alıkoymuştu. Şimdi Hz. Süleyman'ın gücü ve ordusu karşısında teslim bayrağını çekmişti.

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ **(44)**

"Ona, köşke gir" denildi. Orayı görünce derin su sandı ve eteğini topladı Süleyman:

-Bu camdan yapılmış bir köşktür. dedi.

Kadın:

-Rabbim, ben kendime zulmetmişim. Süleyman'la beraber evrenin sahibi Allah'a teslim oldum dedi." (ayet: 44)

Kadın, o zamana kadar yaptığı hatanın farkına vardı. Bir halkın kraliçesi olmak, büyüklük taslamak ve Allah'a nankörlük etmek için sebep olmamalıydı. Kendisinden çok güçlü bir kral olan Hz. Süleyman, içinde bulunduğu onca nimete rağmen nankörlük etmiyor ve Alemlerin Rabbine teslim oluyordu. Bu örnek alınması gereken güzel bir davranıştı. O da örnek aldı ve "Süleyman nasıl sana teslim olmuşsa ben de öyle sana teslim oluyorum" dedi. Allah'tan gafil olarak yaşadığı önceki hayatına da "Ben kendime zulmetmişim" diyerek üzüldü. Böyle devam etse ve bu halde ölseydi elbette ebedi azaba çarptırılacaktı. Bunun için kendisine doğru yolu gösteren Rabbine hamdetti.

45-53: SEMUD KAVMİ VE Hz. SALİH

Semud Kavmi ve peygamberleri Hz. Salih'in hikayesi daha önceki sûrede de geçmişti. Salih'in insanları yalnızca Allah'a kulluk etmeye çağırması, yeryüzünde bozgunculuk eden azgın zalimlere itaat etmemelerini istemesi anlatılmıştı. Allah'ın onlara mucize olarak bir dişi deve göndermesi ve onların da bu deveyi kesmeleri sonunda nasıl bir felakete uğradıklarından bahsedilmişti.

Bu ayetlerde, Salih'e karşı mücadele eden ele başların, Salih için kurduğu tuzakların nasıl kendi başlarına yıkıldığı anlatılıyor.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا اِلَى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًا فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ **(45)**

قَالَ يَاقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ لَوْلاَ اَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ **(46)** قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ **(47)**

"Semud kavmine, Allah'a kulluk etsinler diye, kardeşleri Salih'i göndermiştik. Hemen birbirleriyle mücadele eden iki grup oluverdiler. Salih:

-Ey halkım, iyilikten önce niçin kötülüğe acele ediyorsunuz? Merhamet olunmanız için Allah'tan bağışlanma dileseniz olmaz mıydı? dedi.

-Sen ve beraberindeki kimseler bize uğursuzluk getirdiniz dediler.

-Uğursuzluğunuz Allah katındandır. Aksine siz, imtihan edilen bir toplumsunuz, dedi." (ayet: 45-47)

Semud kavmi, başlarına gelen musibet ve belaların, Salih ve onun yanındaki inanan insanların uğursuzluğundan kaynaklandığını zannediyorlardı. Oysa, onların uğursuzlukları kendi elleriyle yaptıklarının bir bedeli olarak, Allah tarafından onlara musallat edilmişti. Esasında Allah, onları imtihan etmekteydi. Onların uymaları ve vahyi anlamaları ve inkarcı zalim zorbalara değil, Allah'ın elçisine itaat etmeleri için bir uyarı niteliğindeydi.

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ (48)

"Şehirde dokuz çete vardı. Bunlar, yeryüzünü ıslah etmiyor, bozgunculuk yapıyorlardı." (ayet: 48) Bunlar, Salih'i de işlerine çomak soktuğu ve insanları uyandırdığı için sevmiyorlardı. Onu öldürmeyi planlıyorlardı.

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ (49) وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ (50) فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ (51) فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (52) وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ (53)

"Allah'a yemin ederek: "onu ve ailesini geceleyin öldürelim, sonra da velisine, ailesinin yok edilişini biz görmedik, gerçekten doğru söylüyoruz." diyelim, dediler Onlar bir plan yaparken, biz de onlar farkında değilken bir plan yaptık.

Onların planlarının sonu nasıl oldu bir bak! Ki biz onları ve toplumlarını toptan kırıp geçirdik.

İşte zulmettikleri için harap olmuş evleri!..

Bilen bir toplum için bunda bir ibret vardır.

İman edenleri ise kurtardık. Çünkü onlar Allah'tan korkuyorlardı." (ayet: 49-53)

Allah'tan korkanlar, kurtuluşa ereceklerdir. Çünkü onlar, Allah'ın kitabına uyarlar, zorba, zalim yeryüzünü imar etmeyip, bozgunculuk yapan yöneticilere uymazlar. Sadece Allah'tan korkarlar, başkalarından korkmazlar.

54-55: LÛT KAVMİNİN AZGINLIĞI

Helak edilen Semud kavmi gibi Lût kavmi de helak edilmeyi hak eden azgın bir toplum idi. Hz. lût'un bütün uyarılarına rağmen iğrenç bir fuhşu, kadınları bırakıp erkeklerle ilişkiye girmeyi bırakmamışlar. Aksine kendilerine doğruluğu, iffeti, namusu öğreten Hz. lût'a kızmışlar ve onu ülkeden sürmek istemişler, onun temiz ve ahlâklı, erdemli tavırlarıyla alay etmişlerdi.

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُونَ **(54)** اَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ **(55)**

"Ve Lût kavmine:

-Göz göre göre bu fuhşu mu işliyorsunuz? demişti. Kadınları bırakıp, şehvetle erkeklere mi yanaşıyorsunuz. Gerçekten siz, cahillik eden bir toplumsunuz." (ayet: 54-55)

56-58: LÛT KAVMİ'NİN HELÂKİ

Hz. lût'un, arınmaya ve temel insanî ahlâka çağrısı, azgın kavmi tarafından alaya alındı. Üstelik, Hz. lût'un böyle bir çağrısını bir daha işitmemek için, onu ve ailesini ülkelerinden çıkarmaya karar verdiler.

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ اِلاَّ اَنْ قَالُوا اَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ اِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ **(56)** فَاَنْجَيْنَاهُ وَاَهْلَهُ اِلاَّ امْرَاَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ **(57)** وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ **(58)**

"Kavminin cevabı, ancak şöyle demek oldu: "Lut Ailesini ülkenizden çıkarın, çünkü onlar pek temiz kalma meraklısı insanlarmış." Onu ve ailesini kurtardık, yalnız, geride kalanlardan olmasını takdir ettiği-

miz karısı hariç. O halkın üzerine (kahredici) bir yağmur yağdırdık. Uyarılanların yağmuru ne kötü..."(ayet: 56-58)

Onların tepesine taş ve lav yağmuru yağdı. Yaptıklarına pişman olmaya bile vakit bulamadan Allah'ın azabına uğradılar. Onlara pişman olacakları çok vakit verilmişti. Ama onlar değerlendirmediler. Uyarıları ciddiye almadılar. Allah da onları ciddiye almadı.

59-65: ALLAH VE SAHTE İLAHLAR

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلاَمٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى آاللَّهُ خَيْرٌ اَمَّا يُشْرِكُونَ (59) اَمَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا اَئِلَهٌ مَعَ اللَّهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ (60)

"De ki:

-Allah'a hamdolsun. Onun seçkin kullarına da selam! Allah mı hayırlıdır; yoksa, onların ortak koştukları mı? Yoksa gökleri ve yeri yaratan, sizin için gökten su indiren mi var? O suyla iç açıcı bahçeler yetiştirdik. Siz onun tek bir ağacını bile yetiştiremezsiniz.

Allah ile birlikte başka bir ilah mı var?

Hayır, onlar şirke sapan bir toplumdur."(ayet:59-60)

Allah Hz. lût'un Kavmi'nin sonunu bize bildirdikten sonra, hitabını Hz. Muhammed'e çevirerek Mekke'li müşriklere söylemesini istediği gerçekleri hatırlatıyor.

O toplumun Allah ile, tapındıkları sahte ilahlar arasında bir karşılaştırma yapmalarını istiyor. Böylece daha iyi düşünsünler ve gerçeği görsünler.

Bir tarafta gökleri ve yeri yaratan, gökten su indirip, o su ile bağlar, bahçeler yetiştiren, insanların ihtiyaçlarını gideren Allah, diğer tarafta, tek bir ağacı bile yetiştirmekten aciz sahte ilahlar. Acıkınca ekmek veremezler, susayınca su... Oldukları yerde dikilip, kalırlar. Ne kendilerine faydaları dokunur, ne de başkalarına.

Öyleyse hangisi daha hayırlıdır; Allah mı; onlar mı? Elbette tüm hayrı kendinde toplayan Allah'tır. Diğerlerinin adını anmaya bile gerek yoktur. O halde, niçin insanlar böyle basit ve değersiz yaratıkları, yaratıcıları ile denk tutuyorlar? Hatta yaratıcıyı unutup, yaratılanlara bağlanıyorlar? Yaratıcının değil de onların emirlerine uyuyorlar. Bu, büyük bir gaflet ve büyük bir sapıklık değil mi?

Allah ile birlikte başka bir ilah mı var?

Elbette yok. Tüm güç ve yetki yalnızca Allah'ın elindedir.

اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلاَلَهَا اَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا اَئِلَهٌ مَعَ اللَّهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ (61) اَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْاَرْضِ اَئِلَهٌ مَعَ اللَّهِ قَلِيلاً مَا تَذَكَّرُونَ (62) اَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ اَئِلَهٌ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ (63)

"Yoksa yeryüzünü yerleşim yeri yapan, aralarında ırmaklar akıtan, orada sabit dağlar yerleştiren, iki deniz arasına engel koyan mı var?

Allah ile birlikte bir başka ilah mı var?

Hayır, onların çoğu bilmiyorlar.

Yoksa, kendilerine dua ettiğiniz zaman, darda kalana yardım eden, sıkıntıyı gideren ve sizi yeryüzünde başkalarının yerine iktidara getiren mi var?

Allah ile birlikte bir başka ilah mı var?

Ne kadar az düşünüyorsunuz?!

Yoksa, karanın ve denizin karanlıklarında size yol gösteren, rüzgarı rahmetinin önünde müjdeci olarak gönderen mi var?

Allah ile birlikte bir başka ilah mı var?

Allah, sizin ortak koşmanızdan çok yücedir." (ayet:61-63)

Sizin sahip olduğunuz her şeyi Allah, tek başına size vermedi mi? Sizi yeryüzünde kim ayakta tutuyor, yeryüzüne yer çekim dengesini koyarak, sizin göğe fırlamanıza hangi ilah mani oluyor? Sizi yaratan,

yaşatan, nimetlerle doyuran, barındıran ve koruyan Allah değil mi? Ondan başka ilah var mı?

Öyleyse niçin Allah'a kulluk etmiyorsunuz da, başkalarının karşısında boyun büküyorsunuz?

اَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ اَئِلَهٌ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (64) قُلْ لاَ يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ الْغَيْبَ اِلاَّ اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ اَيَّانَ يُبْعَثُونَ (65)

"Yoksa, yaratmayı başlatan, sonra onu yeniden yaratan ve size gökten ve yerden rızık veren mi var?

Allah ile beraber başka bir ilah mı var?

-Eğer söylediklerinizi doğruysa belgenizi getirin, de! Yine de ki:

-Göklerde ve yerde Allah'tan başka hiç kimse görülmeyeni bilmez. Onlar ne zaman diriltileceklerinin de farkında değillerdir." (ayet: 64-65)

66-72: AHİRET VE AZAP

Ahiret nedir? Ölümden sonra insanlar tekrar diriltilecek midir? Niçin, Nasıl? gibi sorular insanların aklına hep takılmıştır.

Peygamberlerin Allah'tan getirdikleri ayetleri kabul eden mü' minler, bu konuda gerçeği öğrenmişler ve hayatlarının gayesini bilmişlerdir. Bazı insanlar ise cılız bir imana sahip olmakla birlikte, bazen şüpheler içinde ahireti unuturlar; bazen de hiç unutmadıklarını ve tam olarak inandıklarını söyledikleri halde, kendilerini, verecekleri ahiret hesabına göre hazırlanmazlar. Bu nasıl inançtır bilinmez. Yine bir grup insan ise, ahirete karşı tam bir körlük ve gaflet içindedir.

بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمِينَ (66) وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا اَئِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاؤُنَا اَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ (67) لَقَدْ وُعِدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ اِنْ هَذَا اِلاَّ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ (68)

"Oysa onlara ahiret hakkında bilgi verilmiştir. Ama onlar, şüphe içindedirler ve belki de ona karşı kördürler.

İnkar edenler:

-Biz ve atalarımız, toprak olduktan sonra (mezarlarımızdan) mı çıkarılacağız? dediler. Bize de; daha önceki atalarımıza da bu vaat edilmişti. Ama bu, öncekilerin masallarından başka bir şey değildir."(ayet:66-68)

İnkarcıların olaya bakışı böyle. Böyle tehditlere aldırış etmezler. Bunlar, öncekilerin masallarından başka bir şey değildir. İnsan ölüp, toprağa karıştıktan sonra nasıl olur da tekrar canlandırılabilir? Onların akılları bunu kavrayamıyor. Nasıl hiç yoktan yaratılıp, sahip oldukları benliklerine kavuştuklarını düşünmüyorlar. Sıfırdan yaratmayı başlatan Allah'ın, yeniden bu yaratmayı tekrarlayabileceğini hiç düşünemiyorlar. Gerçek şu ki düşünmek istemiyorlar. gözlerini, gerçekleri görmemek için kapıyorlar. Çünkü gerçekler kendilerini heva ve arzularının kulu olmaktan alıkoyacaktır. Atalarının ve kendilerinin hatalarını ortaya çıkaracak ve onları küçük düşürecektir. İşte böylesi boş bir gurur ve büyüklenme yüzünden gerçekler onlara hep kapalı kalıyor.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ (69) وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ (70) وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (71) قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ (72)

"-Yeryüzünde yürüyün ve bakın, günahkarların sonu nasıl olmuştur? de!

Onlar için üzülme, kurdukları tuzaklardan da sıkıntıya düşme!

-Eğer, doğru söylüyorsanız, bu vaat ne zaman? derler.

-Acele istediğiniz şeyin bir kısmının peşinizde olması ümit edilir de!" (ayet:69-72)

Tehdit edilip, uyarıldıkları azabı sanki hiç başlarına gelmeyecek gibi kendilerinden emin, cesur cahiller, önceki nesillerin başlarına neler geldiğine hiç bakmazlar. Harap olmuş nice şehirlerin kalıntıları onlara bir ders vermez. Ama belki de çok yakında kendileri de aynı akibete uğrayacaklardır.

73-79: RAB VE KİTAP

Onlara azabın hemen çatmaması Allah'ın bir lütfudur. Belki dönerler ve hatalarından pişmanlık duyup, Rab'lerinden bağışlanma dilerler.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لاَ يَشْكُرُونَ **(73)** وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ **(74)** وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ اِلاَّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ **(75)**

"Şüphesiz Rabbin, insanlara karşı lütuf sahibidir. Fakat, onların çoğu şükretmezler. Rabbin, onların içlerinde gizlediklerini de, açığa vurduklarını da elbette bilir.

Gökte ve yerde gizli hiçbir şey yoktur ki apaçık bir kitapta olmasın." (ayet: 73-75)

Apaçık kitap nedir?

اِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ اَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ **(76)** وَاِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ **(77)** اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ **(78)** فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ اِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ **(79)**

"İşte bu, Kur'an, İsrailoğullarına, hakkında ayrılığa düştüklerinin çoğunu anlatmaktadır. Ve o, müminler için yol gösterici ve rahmettir. Rabbin onların arasında hükmünü verecektir. Güçlü ve bilgili olan O'dur.

Öyleyse Allah'a dayan! Sen, apaçık hak üzerindesin." (ayet:76-79)

Rab, insanlara yol göstermek için kulu Muhammed'i elçi olarak gönderdi. Muhammed (s.a.v.), gerçeği tüm açıklığı ile ortaya koyan Kur'an'ı getirdi. Bu Kur'an, önceki milletlerin doğrusunu unutup, yanlış yorumlarla hakkında tartışmaya ve çekişmeye düştükleri konularda da; tartışmaya ve çekişmeye düştükleri konularda da gerçeği ortaya koymaktadır. Bilhassa İsrailoğulları için, Tevrattan sonra uymaları gereken doğru yolu göstermektedir.

Allah'ın elçisi Hz. Muhammed'in görevi Allah'ın mesajlarını insanlara iletmektir. Doğru yolu göstermektir. Dileyen Rabb'in yolunu tutacak, dileyen de inkarında kalacaktır. Allah, kendisine dayanılması, güvenilmesi ve bağlanılması gereken tek ilahtır. Öyleyse O'nun göster-

diği yol, gerçeğin ta kendisidir. Üzerinde sebat edilmesi gereken yol, o yoldur.

80-88: İNKARCILARIN SONU VE KIYAMET

Allah'ın elçisi, hiç kimseyi zorla inandırmakla görevli değildir. Gözü, gönlü ve beyni açık olanlar gerçeği görür ve bilirler. Kalp gözleri kör olanlar ise, mezardaki ölülere benzer. Sizin ölülere, sesinizi duyurabilmeniz mümkün mü?

إِنَّكَ لاَ تُسْمِعُ الْمَوْتَى وَلاَ تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ **(80)** وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلاَلَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلاَّ مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ **(81)**

"Sen, ölülere duyuramazsın, arkasını dönüp gidenlere de çağrıyı işittiremezsin.

Sen, körleri sapıklıklarından doğru yola çıkaramazsın. Sen ancak ayetlerimize iman edenlere duyurabilirsin. İşte müslüman olanlar onlardır." (ayet:80-81)

Mezardaki ölülerin, dirileri işitmesinin mümkün olup, olmadığı konusunda yapılan tartışmada, Peygamberimizin Bedir Savaşında öldürülüp, kör bir kuyuya doldurulan müşriklere yaptığı hitapta;

"-Allah'ın bize vaat ettiğini biz hak bulduk, siz de kendinize vaat edilenin hak olduğunu gördünüz mü?" demesine dayanarak ölülerin, dirileri işittiğini fakat onlara cevap veremediğini iddia eden kimselere Hz. Aişe'nin verdiği cevap şuydu:

"Allah sizi affetsin. Peygamber'in öyle söylemesi bir gerçeği ortaya koymak içindi. Yoksa onların Peygamber'i işittikleri için değil. Nitekim Allahu Teala "Sen ölülere işittiremezsin..." buyuruyor" dedi.[7] ve bu ayeti hatırlattı.

DABBETÜ'L-ARZ

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لاَ يُوقِنُونَ **(82)**

[7] Sahih-i Müslim.

"Onlara verilen söz gerçekleştiği zaman, yerden bir dabbe (canlı) çıkarırız da onlara konuşarak; insanların gerçekten ayetlerimize inanmadıklarını söyler." (ayet:82)

Yerden çıkarılacak bu canlının ne gibi özellikler taşıdığı ayette açıklanmıyor. Hadislerde kıyamet alameti olarak anılıp "Dabbetül Arz" denilen bu canlı hakkında çok ilginç tanımlamalar yer almaktadır. Bazı rivayetlerde uzunluğunun altmış arşın olduğu, başının öküz başı, gözünün domuz gözü, kulağının fil kulağı, boynunun deve kuşu, göğsünün aslan göğsü, renginin kaplan rengi, pençesinin kedi pençesi, kuyruğunun koyun kuyruğu, ayağının davar ayağı gibi..[8] olduğu, yani değişik hayvanların karışımı gibi bir acayip yaratık olduğu yönündeki rivayetlerin doğruluğunun tartışma götüreceği açıktır.

Bazı rivayetlerde ise bu tablonun tam tersi yer almaktadır. "Dabbetül Arz"ı Mûsâ'nın Asası, Süleymanın Mührü ile çıkacak bir lider olduğu, Mühür ile mü'minlerin yüzlerini parlatacak, Asa ile kafirlerin burnunu kıracak, insanları sahraya toplayacak ve böylece mü'minle kafir birbirinden ayırt edilecek."[9]

"Onlara verilen söz gerçekleştiği zaman" ifadesi, bir alâmeti değil, olayın kendisini gösteriyor. Olayın, ahirette, insanların hesaba çekildikleri gün gerçekleşeceği kanaatindeyiz. En doğrusunu Allah bilir.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ **(83)** حَتَّى إِذَا جَاءُوا قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا أَمَّاذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ **(84)** وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لاَ يَنْطِقُونَ **(85)**

"Ve o gün, her ümmetten, ayetlerimizi yalanlayanları birer grup halinde toplayıp, bir araya getiririz. Onlar da toplanırlar. Hepsi geldiği zaman (Allah):

-Ayetlerimi iyice kavramadığınız halde yalanladınız mı? Yoksa ne yapıyordunuz? der. Zulmetmeleri sebebiyle hüküm giyecekler ve bir şey de diyemeyeceklerdir." (ayet:83-85)

Çünkü onların dünyada iken yaptıkları ortadadır. Ne desinler ki? Kendilerini savunacak bir dayanakları yoktur.

---

[8] Fizilâl-il Kur'an.
[9] Ebu Davut ve Tirmizi.

"Görmediler mi ki, dinlensinler diye geceyi yarattık; gündüzü de aydınlık kıldık. İşte bunda inanacak bir toplum için işaretler vardır." (ayet:86)

Sakin bir gece manzarası, aydınlık bir gün tablosu, insanın iç dünyasında dini duygunun uyanması ve böylece geceyi gündüze, gündüzü geceye çeviren Allah'a bağlayıcı bir unsur olması için yeterli idi.

"Sur'a üfürüldüğü gün Allah'ın diledikleri dışında göklerde ve yerde kim varsa korkuya kapılır ve hepsi, boynu bükük bir halde O'na gelirler.

Dağları görürsün ve yerlerinde durduğunu sanırsın. Oysa onlar bulutlar gibi geçip giderler. Bu, her şeyi sapasağlam yapan Allah'ın yapısıdır. O, yaptıklarınızdan haberdardır."(ayet: 87-88)

89-90: HESAP GÜNÜ

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ **(89)** وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ اِلاَّ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ **(90)**

Hesap günü herkes dünyadan getirdikleri ile karşılık görecektir. İyilik getirenler, iyilikle karşılanıp cennete gönderilecek, kötülük getirenler, çok suçlu, günahkarlar cehenneme sevkedilecektir.

"Kim iyilikle gelirse, orada onun için daha hayırlısı vardır. Onlar orada her türlü korkudan güvende olacaklardır.

Kim de kötülüklerle gelirse, yüz üstü cehenneme atılır.

-Yapmış olduklarınızdan başka bir şeyle mi karşılık göreceksiniz." (ayet: 89-90)

91-93: ALLAH'A KULLUKLA EMROLUNDUM

Hesap günü Allah'a huzuruna iyilikle gelmenin yolu, Allah'a kulluktur. Allah'a teslimiyettir. Nitekim Allah da elçisine Sûre'nin bu son ayetlerinde, insanları bunları açıklamasını emrediyor:

اِنَّمَا اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ **(91)** وَاَنْ اَتْلُوَ

الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ
إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ (92) وَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ
فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (93)

"(De ki:) Ben ancak, hürmetli kılınan bu şehrin Rabbi'ne kulluk etmekle emrolundum. Her şey O'nundur. Müslümanlardan olmakla emrolundum. Kur'an'a tabi olmakla da... Kim doğru yola yönelirse, ancak kendisi için yönelir. Kim de saparsa de ki:

-Ben ancak bir uyarıcıyım. De ki:

-Övgü Allah'a aittir. O, size ayetlerini gösterecek siz de onları tanıyacaksınız. Rabbin, yaptıklarınızdan gafil değildir." (ayet:91-93)

Allah'ın göstereceği ve insanların da tanıyacağı ayetler nedir?

Mekke dönemi boyunca Peygamber'le ve ona inanan mü'minlerle mücadele eden müşrikler, Medine'ye hicretten sonra Bedir Savaşı'yla yenilgiye uğradılar. Sayılarının çok olmasına rağmen, mü'minlerin kılıçlarıyla, oklarıyla öldürüldüler. Onlar, daha önceleri, Peygamber'le alay ederek:

"-Haydi bize bir mucize göster ve gökten başımıza taş yağdır." gibi sözler söylüyorlar ve Allah'ın azabını istiyorlardı. Peygamber ise:

"-Ben bir uyarıcıyım. İstediğinizi size vermeye kadir olan Allah'tır." diyordu.

NEML SURESİNDEN EMİRLER-YASAKLAR

1- Allah'a dayan (79)

2- Her şey kendisinin olan, bu beldenin Rabbine kulluk et. (91)

3- Kur'an'a tabi ol. (92)

4- Allah ile birlikte başka bir ilah tanıma (60-64)

5- Yeryüzünde dolaşın ve inkarcı toplumların sonunu görün. (69)

6- Hak üzere ol ve tüm benliğinle Allah'a bağlan. (79)

7- Rabbinizin huzuruna kötülüklerle gelmeyin. (90)

سورة القصص

KASAS SÛRESİ (28)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Adı: Hikaye, rivayet anlamına gelir. 25. ayette "Mûsâ, başından geçenleri anlattı." ibaresindeki "başından geçenler" "kasas" kelimesi ile ifade edilmiştir. süre ismini buradan almıştır.

İndiriliş Zamanı: Mekke döneminde, Neml Süresinden sonra indirilmiştir.

Sûrenin Konuları: Sûre Hz. Mûsâ ve Firavun kıssasıyla başlayıp, Hz. Muhammed'in mücadelesi ile devam edip, dünya ve ahiret karşılaştırması ve Allah'ın hakimiyetinin ortaksız oluşunu bildirmekle sona eriyor.

1-42. ayetler: Hz. Mûsâ'nın hayat hikayesi ve Firavunla mücadelesi.

43-59. ayetler: Tevrat, Kur'an ve hidayet.

60-75. ayetler: Dünya ve Ahiret.

76-84. ayetler: Karun'un zenginliği ve sonu.

85-88. ayetler: Kur'an'ı indiren Allah tek hakimdir ve dönüş O'nadır.

1-6: FİRAVUN ÜLKESİ

Neml Sûresinde, Süleyman Aleyhisselam'a Allah tarafından verilen bir mucize olan, devlet anlatılmıştı. Sonra da Semud ve Lut kavminin sonu dile getirildi. Verilen Mesaj şuydu: Bütün güç Allah'a aittir. O dilediğini en üst dereceye çıkarır, dilediğini de yeryüzü sahnesinden silip atar. Tabi bunları yaparken de hiç kimseye zulmetmez. İnsanların başlarına gelen felâketler yaptıklarının bedelidir.

Kasas Sûresi, Neml Sûresi'nde verilen mesajı bir başka perspektiften tekrar eder mahiyettedir. Burada, Hz. Mûsâ'nın şahsında, Allah'ın güçsüz korumasız ve zayıf birini nasıl Mısır Kralı'nın eliyle güç-

lendirdiği ve neticede Firavun hanedanlığının çökertilip, ortadan kaldırıldığı açıklanıyor. Mekke Döneminde güçsüz ve zayıf, konumda bulunan mü'minlere de, Allah'ın yakında onları da güçlendirip, egemen bir toplum haline getireceği işareti verilmiş oluyor.

طٰسٓمٓ (1) تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ (2) نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَإِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (3)

"Tâ Sîn, Mîm. Bunlar, apaçık kitabın ayetleri. Sana, Mûsâ ve Firavun'un haberlerinden inanan bir toplum için hakkıyla okuyacağız." (ayet: 1-3)

Bu ayetlerin okunmasında muhatabın, iman eden toplum olduğu bildiriliyor. Bu onlara Allah'ın yardımını göstermesi ve moral vermesi açısından çok önemliydi. Çünkü müslümanlar, bu sûrenin indirildiği dönemde, Mekke'li müşriklerin baskısı ve zulmü altında idiler. Mûsâ'nın doğumunda İsrailoğullarının Firavun'un baskı ve zulmü altında oldukları gibi.

اِنَّ فِرْعَوْنَ عَلاَ فِي الْاَرْضِ وَجَعَلَ اَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُذَبِّحُ اَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ اِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ (4) وَنُرِيدُ اَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْاَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ اَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمْ الْوَارِثِينَ (5) وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْاَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ (6)

"Firavun, ülkede hakimiyeti eline aldı ve halkı sınıflara ayırdı Onlardan bir grubu zayıf ve güçsüz bırakıyor, erkek çocuklarını, boğazlıyor, kadınlarını sağ bırakıyordu. Çünkü o, bozgunculardan idi.

Biz ise, ülkede güçsüz bırakılanlara iyilik etmek ve onları önderler yapmak ve onları oraya mirasçı kılmak istiyorduk.

Onları ülkeye yerleştirip, Firavun, Haman ve ordularının korktuklarını onlara göstermek istiyorduk."(ayet: 4-6)

Ülkede zayıf ve güçsüz bırakılan, erkek çocukları vahşice öldürülen grup, İsrailoğulları idi. Zalim ve katil Firavun'un emriyle ülkede, fesada ve zorbalığa dayalı bir yönetim uygulanıyordu.

7-13: BİR MÛSÂ DOĞUYOR

Firavun'un, İsrailoğulları'ndan doğan erkek çocukları öldürdüğü bir ortamda, Allah, Firavun'un korktuğunu başına getirmek için Mûsâ adlı bir çocuğu seçti. Mûsâ'nın annesi de oğlunun öldürülmesinden korkuyor, ne yapacağını bilemiyordu. Allah, ona yol gösterdi.

وَاَوْحَيْنَا اِلَى اُمِّ مُوسَى اَنْ اَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَاَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلاَ تَخَافِي وَلاَ تَحْزَنِي اِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ (7) فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا اِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ (8) وَقَالَتْ امْرَاَةُ فِرْعَوْنَ قُرَّةُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ لاَ تَقْتُلُوهُ عَسَى اَنْ يَنْفَعَنَا اَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لاَ يَشْعُرُونَ (9)

"Mûsâ'nın annesine:

-O'nu emzir, onun için korktuğun zaman onu nehre at. Korkma ve üzülme. Biz onu sana geri döndüreceğiz ve onu peygamberlerden kılacağız, diye vahyettik.

Firavun ailesi onu bulup aldılar. Sonunda onlara düşman ve başlarına dert olacaktı. Çünkü Firavun, Haman ve orduları suçlu idiler.

Firavun'un karısı:

-Benim de senin de gözün aydın olsun. Onu öldürmeyin, belki bize faydası dokunur, ya da onu evlat ediniriz dedi. Oysa onlar işin farkında değillerdi." (ayet:7-9)

Böylece Mûsâ'yı sahiplendiler. Başlarına geleceklerden haberleri yoktu. Mûsâ'yı evlat edinmeyi düşünüyorlardı. Bir yandan, kendilerine muhâlif olur ve iktidarı ellerinden alır korkusuyla İsrailoğullarının erkek çocuklarını daha doğar doğmaz öldürürken, asıl düşmanları olacak ve iktidarlarını ellerinden alacak çocuğu kendi elleriyle büyütüyorlardı. İşte bu Allah'ın takdiri idi. Allah isterse Firavun gibi bir zalimi bile hakka hizmetçi eder. Elinde büyüttüğü Mûsâ'nın bir gün kendisini yok edeceğinin farkında olmadan..

Bu arada evlâdını suya atan Mûsâ'nın annesinin gözüne uyku girmeden sabahlamış, evlâdını yitirme acısıyla yanıp tutuşuyordu.

وَاَصْبَحَ فُؤَادُ اُمِّ مُوسَى فَارِغًا اِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ لَوْلاَ اَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (10) وَقَالَتْ لِاُخْتِهِ قُصِّيهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لاَ يَشْعُرُونَ (11) وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلَى اَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ (12) فَرَدَدْنَاهُ اِلَى اُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلاَ تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ اَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ (13)

"Mûsâ'nın annesi kalbi bomboş olarak sabah etti. Mü'minlerden olması için kalbini pekiştirmemiş olsaydık neredeyse işi açığa vuracaktı. Mûsâ'nın kız kardeşine "Onu takip et" dedi. O da kimse farkına varmadan onu uzaktan gözetledi.

Daha önceden ona süt anneyi yasakladık. Kız kardeşi:

-Size, ona bakacak ve onu iyi eğitecek bir aileyi göstereyim mi? dedi.

Böylece onu; gözü aydın olsun, üzülmesin ve Allah'ın vaadinin gerçek olduğunu bilsin diye annesine geri iade ettik. Fakat, onların çoğu bilmezler." (ayet:10-13)

Allah'ın planladığı şekilde Mûsâ, hem annesine kavuşmuş oldu. Hem de Firavun'un gözetiminde her türlü zulümden kurtulmuş oldu ve aynı zamanda ülkenin kralının evlatlığı olmak gibi büyük bir nimete kavuşmuştu.

14-21: GENÇ MÛSÂ'NIN HEYECANI

Mûsâ büyümüş, olgunlaşma çağına gelmişti. Sarayda yetişmişti: Buna rağmen şımarık ve kendini bilmez birisi olmamış, iyiliği kendine rehber edinmiş, bilgili ve düşünceli bir insan oluvermişti. Suçluyu suçsuzu ayırıyor. İsrailoğullarına yapılan zulme gönlü razı olmuyordu. İsrailoğullarına yardım ediyordu.

وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَاسْتَوَى آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ (14) وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ اَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلاَنِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ

فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَزَهُ مُوسَى فَقَضَى عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ اِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ (15) قَالَ رَبِّ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (16) قَالَ رَبِّ بِمَا اَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ اَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ (17)

"Mûsâ ergenlik çağına ulaşıp, olgunlaşınca, ona, anlayış ve bilgi verdik. İyileri işte böyle ödüllendiririz.

O halkın haberi olmadığı bir sırada şehre girdi ve kavga eden iki adam gördü. Birisi kendi tarafından, diğeri düşmanlarından idi. Kendi tarafından olan, düşmanına karşı yardım istedi. Mûsâ da ona bir yumruk vurdu, adam öldü.

-Bu, şeytanın işindendir. O, apaçık yoldan saptıran bir düşmandır, dedi.

Rabbim, ben kendime zulmettim, Beni bağışla dedi. Allah da onu bağışladı. Nitekim o, bağışlayan ve merhamet edendir.

-Rabbim, bana verdiğin nimet için, artık asla günahkarlara destek olmayacağım dedi." (ayet:14-17)

Mûsâ, yaptığı hatayı anlamıştı. Sırf kendi kavminden olduğu için mü'min olmayan bir İsrailoğlu'na yardım etmişti. Bu işi kendisine şeytan yaptırmıştı. O da şeytanın oyununa gelmişti. Heyecanına yenilmiş kızgınlıkla istemeden de olsa bir kişinin ölümüne neden olmuştu.

فَاَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْاَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مُوسَى اِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ (18) فَلَمَّا اَنْ اَرَادَ اَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَامُوسَى اَتُرِيدُ اَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْاَمْسِ اِنْ تُرِيدُ اِلاَّ اَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْاَرْضِ وَمَا تُرِيدُ اَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ (19)

"Şehirde korku içinde, etrafı gözetleyerek sabahladı. Bir de ne görsün, dün kendisinden yardım isteyen adam, yine feryat edip, yardım istiyordu. Mûsâ ona:

-Sen, azgının birisin, dedi. Mûsâ, kendilerinin düşmanı olan kimseyi yakalamak isteyince:

-Ey Mûsâ, dün birisini öldürdüğün gibi, beni de öldürmek mi istiyorsun? Sen, ıslah edenlerden olmayı değil, ülkede bir zorba olmayı istiyorsun, dedi." (ayet:18-19)

Mûsâ, İsrailoğulu'nun kötü birisi olduğunu söylemekle beraber, ortak düşmana saldırma konusunda yine kendisini tutamadı. Gençliğin verdiği heyecanla düşmanlarının üzerine atıldı. Dünkü olaydan haberdar olan adam, can havliyle Mûsâ'nın elinden kurtulmak için öldürdüğü adamı hatırlatıp, kendisini de öldüreceğinden endişe duyduğunu, bu hareketin ülkede düzen adına yapılmasının mümkün olmadığını, zorbalık, zalimlik olduğunu dile getirerek Mûsâ'nın insaf etmesini sağlamak istiyordu.

Mûsâ, Allah'a verdiği dünkü sözü hatırladı. Heyecanını ve kinini bastırdı, düşünmeye başladı. Mısırlı ise kaçıp gitmişti. Bu arada

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ اَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يَامُوسَى اِنَّ الْمَلَاَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ اِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ **(20)** فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ **(21)**

"Şehrin öbür ucundan bir adam koşarak geldi.

-Ey Mûsâ, dedi. İleri gelenler seni öldürmek için görüşme yapıyorlar. Hemen çık git! Ben, senin iyiliğini isteyenlerdenim.

Bunun üzerine korku içinde etrafını gözetleyerek oradan çıkıp gitti.

-Rabbim, dedi. Beni zalim kavimden kurtar." (ayet:20-21)

22-28: Hz. MÛSÂ MEDYEN YOLUNDA

Hz. Mûsâ, bu olaylardan sonra artık Mısır'da kalamazdı. Hakkında idam fermanı hazırlanıyordu. Korku içinde Mısır'ı terk etti. Medyen'e doğru yollara düştü. Ne yapacağını bilmiyor, Rabbi'ne yalvarıp, kendisine yol göstermesini diliyordu.

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي اَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ **(22)** وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لاَ نَسْقِي حَتَّى يُصْدِرَ الرِّعَاءُ وَاَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ **(23)** فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى اِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ اِنِّي لِمَا اَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ **(24)**

"Medyen tarafına yöneldiğinde: "Rabbimin, bana doğru yolu göstermesini umuyorum." dedi. Medyen suyuna vardığı zaman, orada bir topluluğun hayvanlarını suladığını gördü. Onların aşağısında da iki kadının sürüsünü sudan uzak tuttuğunu gördü. Meseleniz nedir dedi?

-Çobanlar suyun başından ayrılmadıkça biz sulayamayız. Babamız ise çok yaşlı dediler.

Bunun üzerine Mûsâ, onların hayvanlarını sulayıp, bir gölgeye çekilerek:

-Rabbim, ben, bana indireceğin iyiliğe muhtacım dedi." (ayet:22-24)

Kadınlar gidip durumu ihtiyar babalarına anlatmışlar, Mûsâ'nın yaptığı iyiliğin karşılığında ona ücret vermesini, hatta onun ücretle çalıştırılmasını istemişler onun güvenilir ve güçlü bir insan olduğunu söylemişlerdi. Babaları da bu isteği uygun görmüş, işi teklif etmek üzere Mûsâ'yı yanına çağırtmıştı.

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ اِنَّ اَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ اَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لاَ تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ **(25)** قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَااَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ اِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ

الْقَوِيُّ الْاَمِينُ (26) قَالَ اِنِّي أُرِيدُ اَنْ أُنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى اَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَةَ حِجَجٍ فَإِنْ اَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ اَنْ اَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي اِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ (27)

"Az sonra, iki kadından biri utana utana Mûsâ'ya doğru yürüyüp geldi.

-Babam bizim hayvanlarımızı sulamana karşılık sana ücret vermek için seni çağırıyor. dedi. Mûsâ, onun yanına varınca başından geçenleri anlattı. O da:

-Korkma, zalim kavimden kurtuldun, dedi.

Kızlarından biri:

-Babacığım, onu ücretle çalıştır. Ücretle tutacağın kimselerin en iyisi, güçlü ve güvenilir olan kimsedir dedi.

-Ben, sekiz yıl bana ücretle çalışmana karşılık şu iki kızımdan birini sana nikahlamak istiyorum. Eğer bunu on yıla tamamlarsan, bu senden bir iyiliktir. Sana zorluk çıkarmak istemem. İnşaallah beni, iyi ve dürüst kimselerden bulacaksın, dedi." (ayet:25-27)

Mûsâ, Rabbine yaptığı duaya cevap almıştı. İşte karşısında iyi insanlar ve iyi bir teklif duruyordu. Hem evlenecek, hem barınacak ve karnını doyuracaktı. Güven içinde yaşayabileceği bir ortam idi.

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ اَيَّمَا الْاَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلاَ عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ (28)

"Mûsâ da:

-Bu, benimle senin arandadır. Bu iki süreden hangisini yerine getirirsem, bana bir haksızlık edilmesin. Allah, söylediklerimize vekildir, dedi." (ayet:28)

29-35: Hz. MÛSÂ PEYGAMBER OLUYOR

Hz. Mûsâ, anlaştıkları şekilde yaşlı babanın kızlarından biriyle evlenmiş ve aralarında belirledikleri süreyi doldurmuştu. Bu yaşlı baba, Şuayb Aleyhisselam'ın ta kendisi idi. Hz. Mûsâ'yı sekiz veya on yıl boyunca eğitmiş, Allah'ın takdiri gereği ileride yükleneceği ağır göreve burada hazırlamıştı. Hz. Mûsâ'nın, daha da olgunlaştığı bu süre içerisinde Firavun'la, Haman'la ve onların ordularıyla yapacağı mücadele için gerekli alt yapıyı, psikolojik temeli sağlamlaştırılmıştı.

فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْاَجَلَ وَسَارَ بِاَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوا اِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ **(29)** فَلَمَّا اَتَاهَا نُودِي مِنْ شَاطِئِ الْوَادِي الْاَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ اَنْ يَامُوسَى اِنِّي اَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ **(30)** وَاَنْ اَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَامُوسَى اَقْبِلْ وَلاَ تَخَفْ اِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ **(31)** اُسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ اِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ **(32)** قَالَ رَبِّ اِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَاَخَافُ اَنْ يَقْتُلُونِي **(33)** وَاَخِي هَارُونُ هُوَ اَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَاَرْسِلْهُ مَعِي رِدْءًا يُصَدِّقُنِي اِنِّي اَخَافُ اَنْ يُكَذِّبُونِي **(34)** قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِاَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا فَلاَ يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا اَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ **(35)**

"Mûsâ, süreyi doldurunca ailesi ile birlikte yola çıktı. Tur tarafından bir ateşe gözü ilişti. Ailesine dedi ki:

-Durun, ben bir ateş gördüm. Belki ondan size bir haber veya ısınmanız için bir kor parçası getiririm.

Mûsâ oraya vardığında, mübarek beldede, vadinin sağ tarafından bir ağaçtan:

-Ey Mûsâ! Ben, Alemlerin Rabbi olan Allah'ım! Değneğini yere at, diye ses geldi. Değneğin bir yılan gibi hareket ettiğini görünce arkasına bakmadan dönüp kaçtı.

-Ey Mûsâ, gel, korkma, sen güven içindesin. Elini koynuna sok, kusursuz bembeyaz çıksın. Korkudan gevşeyen kollarını kendine çek. İşte bunlar, Firavun ve çevresine karşı Rabbinin iki belgesidir. Onlar, yoldan çıkmış bir toplumdur.

-Rabbim, dedi. Ben onlardan bir kişiyi öldürdüm. Bunun için beni öldürmelerinden korkuyorum. Kardeşim Harun'un dili benden daha açık. Onu da benimle gönder bana destek ve tasdik edici olsun. Çünkü ben, onların beni yalanlamalarından korkuyorum.

- Seni kardeşinle güçlendireceğiz, dedi. Ve size mucizelerimizle, onların ulaşamayacağı bir üstünlük vereceğiz. Siz ve size tabi olanlar galip geleceksiniz." (ayet:29-35)

Hz. Mûsâ'ya gelen ilk vahiyler bunlardı. İlk vahiyde;

Alemlerin Rabbi yani evrenin sahibi, kendini tanıtıyor ve Mûsâ'ya mucizeler vererek azgın, zorba, Firavun ve çevresine uyarıcı olarak görevlendiriyordu. Firavun toplumunun fasık, yani Allah'ın kanunlarını çiğnemiş, isyankar bir toplum olduğunu açıklıyordu. Firavun'un yandaşları, kendilerini güçlü ve ilah olarak görüyorlardı. İnsanlara karşı dilediklerı gibi hareket etmeyi doğal hakları sayıyorlardı. İsrailoğullarını köleleştirmişler ve erkek çocuklarını daha kundakta iken öldürmeyi meşrulaştırmışlardı. Artık, zalim topluma derslerini vermenin zamanı gelmişti.

36-42: FİRAVUN DEVLETİNİN SONU

Firavun'un zulme dayalı, farklı kabilelerin çatışması ve fitne, fesat odaklarının sömürü ve baskı politikaları ile ayakta duran devletinin korkulan sonunu, Allah, Hz. Mûsâ ile getirdi.

Allah, önce Hz. Mûsâ'yı, ayetlerle mucizelerle Firavun'a gönderdi. Ona doğru yolu göstermesini ve İsrailoğullarına yaptığı zulmü bırakmasını istedi. Fakat, Firavun, Hz. Mûsâ'nın getirdiği mucizeleri sihir olarak yorumladı ve Hz. Mûsâ'yı iktidarına rakip bir düşman olarak gördü.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ مُفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ (36) وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لاَ يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ (37) وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَاأَيُّهَا الْمَلأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَاهَامَانُ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَل لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ (38)

"Mûsâ onlara apaçık ayetlerimizle gittiği zaman:

-Bu, uydurma sihirden başka bir şey değildir. Biz, bunu önceki atalarımızda da işitmedik, dediler.

-Rabbim, kimin kendi katından doğru yolu göstermek için geldiğini ve ülkenin sonunda kimin olacağını daha iyi bilir. Zalimler asla kurtuluşa eremezler dedi.

Firavun da:

-Ey ileri gelenler, Sizin için benden başka ilah tanımıyorum. Ey Haman! Çamur üzerine benim için bir ateş yak ve bana bir kule yap. Belki Mûsâ'nın ilahına ulaşabilirim. Çünkü ben onun yalancılardan olduğunu sanıyorum dedi." (ayet:36-38)

Firavun, büyüklenmenin zirvesinde idi. Mûsâ'nın ilahı ile karşılaşmak için göklere yükselmeyi düşünüyor, kendisinden başka o topluma hakim olan bir başka ilahın olamayacağını iddia ediyordu. Allah'ın kendisine verdiği iktidar ve güç ile Allah'a karşı savaş açmıştı. Görünüşte Mûsâ ile mücadelesi vardı ama gerçekte mücadelesi evrenin sahibine karşıydı. Allah'ın bu azgınlığa, taşkınlığa ve ilahlık taslamaya vereceği ceza onun askerlerini ve onun liderliğini benimsemiş tüm insanları dünya hayatında rezil ve helak ederek, kıyamet gününe kadar da lanete uğratmak olmuştur. Ahirette ise şiddetli bir azap ile, azgınlığının, ilahlık taslamanın cezasını çekecektir.

وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لاَ يُرْجَعُونَ (39) فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ (40) وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً

يَدْعُونَ اِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لاَ يُنْصَرُونَ (41)
وَاَتْبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ
الْمَقْبُوحِينَ (42)

"O ve orduları, haksız yere yeryüzünde büyüklenmiş ve bize döndürülmeyeceklerini sanmışlardı.

Bu sebeple biz de onu ve askerlerini yakaladık, Onları denize atıverdik. Zalimlerin sonunun nasıl olduğuna bir bak.

Onları, ateşe çağıran önderler yaptık. Kıyamet günü ise onlara yardım olunmayacaktır.

Bu dünyada da peşlerine lanet taktık. Kıyamet günü de onlar, iğrenç kimselerden olacaklardır." (ayet: 39-42)

Evet, biz de bu iğrenç kimselere, kötülük önderlerine lanet olsun diyoruz.

43-50: TEVRAT VE KUR'AN ARASINDA

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا اَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى
بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (43)

"Önceki nesilleri helak ettikten sonra, belki düşünürler diye insanlar için belgeler, doğru yolu gösterici ve rahmet olarak Mûsâ'ya kitap vermiştik." (ayet:43)

Hz. Mûsâ'ya doğruyu yanlıştan ayıran Tevrat indirilmişti. Hz. Mûsâ, onunla insanlar arasında adaletle hükmederdi. Önceki nesiller Allah'ın kendilerine gösterdiği doğru yolu görmedikleri ve Peygamberlere düşman kesildikleri için Allah'ın gazabına uğramışlardı. Firavun da, ordusuyla birlikte denizin dibini boylamıştı. İnkarının cezası olarak helak edilmişlerdi.

Bu olaylar, kökü tarihin derinliklerinde kalmış, ama izleri hala devam eden, insanlığın dönüm noktalarını teşkil ediyordu.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا اِلَى مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا
كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ (44) وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُوناً فَتَطَاوَلَ

عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَاوِياً فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ (45) وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْماً مَا أَتَاهُم مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (46)

"Mûsâ'ya emir verdiğimizde sen batı tarafında değildin. Gözünle de görmedin. Fakat, biz, bir çok nesiller türettik. Onlar da uzun süre yaşadılar. Nitekim sen, Medyen Halkı içinde kalmadın onlara ayetlerimizi okumuş da değildin. Ama onları biz gönderiyorduk.

(Mûsâ'ya) seslendiğimiz zaman Tur'un yakınında da değildin. Fakat bu kendilerine senden önce bir uyarıcı gelmemiş olan bir toplumu belki düşünürler diye uyarman için, Rabbinden bir rahmettir." (ayet: 44-46)

"Ey Muhammed, nasıl ki daha önceki nesillere peygamber göndermiş onlara doğru yolu göstermişsek, işte sen de Mekke ve civarındaki toplumları uyarmak ve onlara doğru yolu göstermek için görevlendirilmiş bir elçisin. Mûsâ'ya Tevratı verdiğimiz gibi sana da Kur'an'ı verdik." denilmek isteniyor.

Önceki nesillerle böyle bir bağ kurarak, aynı küfür, isyan ve büyüklenme içinde inkarcılık yapan müşriklere bir uyarı yapılıyor. Sonuç aynı deniliyor. Allah, güçsüzleri güçlü, güçlüleri perişan yapabilir. Firavun da olsanız, Haman da olsanız, sizin kucağınızda Mûsâlar yetiştirir. Sizi yerin dibine batırır, uyarısı yapılıyor.

Niçin?

Ataları uyarılmamış, bu sebeple ilahi vahye yabancı kalmış bir topluma doğru yolu gösterip, akıllarını kullanmalarını öğütlemek için Allah'ın bir rahmeti olarak bu duyuru yapılıyor. Geçmiş ümmetlerin uğradığı acı akıbete uğradıklarında "Ya Rabbi, bizim bunlardan haberimiz yoktu, onun için doğru yolu bulamadık" gibi bir özürlerinin olmaması için Kur'an indiriliyor.

وَلَوْلاَ اَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلاَ اَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولاً فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (47) فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلاَ أُوتِيَ مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَى اَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَى

مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا اِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ **(48)**

"Elleriyle yaptıklarından dolayı başlarına bir musibet geldiğinde "Rabbimiz, bize bir peygamber gönderseydin de, senin ayetlerine tâbi olup müminlerden olsaydık" derler." diye...

Onlara, katımızdan "hak" geldiği zaman:

-Mûsâ'ya verilenin bir benzeri de ona verilmeli değil miydi? dediler. Daha önce Mûsâ'ya verileni inkar etmemişler miydi?

-Birbirini destekleyen iki sihirbaz, biz, onların hiç birini tanımıyoruz, demediler mi?" (ayet:47-48)

İnsanın içinde inanmak için bir kıvılcım parlamayınca, inkar için mazeret bulmak zor değildir. Önceki nesiller Tevrat'a inanmamak için kırk dereden kırk bahane getiriyorlardı. Bunlar da Kur'an'a karşı koymak için aynı yolu izliyorlar.

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ اَهْدَى مِنْهُمَا اَتَّبِعْهُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ **(49)** فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ اَنَّمَا يَتَّبِعُونَ اَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ اِنَّ اللَّهَ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ **(50)**

"De ki:

-Eğer doğru ve samimi iseniz, Allah katından bu iki kitaptan daha doğru bir kitap getirin de, ben de ona tabi olayım.

Eğer sana cevap veremezlerse, bil ki onlar, ancak arzularına tabi oluyorlar. Allah'ın gösterdiği doğru yolu bırakıp da arzularının peşinden giden kimseden daha sapık kim vardır? Şüphesiz Allah, zalim toplumu doğru yola iletmez."(ayet: 49-50)

Onların iddiaları hiç bir anlam ifade etmeyen, hiç bir belgeye dayanmayan boş iddialardır. Onlar, Allah'ın gösterdiği doğru yolu görmeye ihtiyaç hissetmiyorlar. Çünkü onlar, arzularının kölesi olmuşlar, körü körüne yaşıyorlar. Onlar, karınlarını doyurmak, yemek, içmek, eğlenmek ve gününü gün etmekten başka bir şey düşünmüyorlar. Allah'ın yasaları ise onlara sınır koyuyor. Diledikleri gibi haksızlık etme, başkalarının mallarını kendi mallarıymış gibi yeme izni vermiyor. Kötü söz, kötü iş, fuhuş ve benzeri zararlı fiillerden el çektiriyor. Bu da onların işine gelmediği için Allah'ın mesajlarına kulaklarını tıkıyorlar. Tev-

rat'a kulak tıkıyorlar İncil'e kulak tıkıyorlar. Kur'an'ı da hiç duymuyorlar. Akıllarını kullanmıyorlar. Üç günlük dünya hayatının aniden biteceğini, sonsuz ahiret hayatının azabının dayanılmaz olduğunu düşünmüyorlar. Cennetin ise tadını alamıyorlar. Geçici lezzetlerin sarhoşluğundan...

51-55: KUR'AN'A KİMLER İNANIR?

İmanın önünü tıkayan bazı engeller vardır. Bunların başında düşüncesizlik gelir. Taklit bataklığında, hep atalarından gördükleri batılları öğrenmiş ve benimsemiş kimseler hakka ilgi göstermezler. Çünkü onlarda düşünce ve doğru ile yanlışı birbirinden ayırma kabiliyeti körelmiştir. Oysa, Kur'an, insanların düşüncelerini açabilmek için ayetlerini ardarda sıralamaktadır.

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (51) اَلَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ (52)

"Andolsun ki, belki düşünürler diye, onlar için sözü ardarda bildirdik.

Daha önce kendilerine kitap verdiklerimiz buna da inanırlar."(ayet:51-52)

Tevrat'a, Zebur'a ve İncil'e inanmayan kimseler, aynı gerçeklerin, aynı ilah tarafından bildirildiğini bilirler. Onlar, zaten Alemlerin Rabbi'ne teslim oldukları için ondan başka bir ilahın olmadığını açıklayan Kur'an'ı niçin inkar etsinler?